

A NEMZETNEVELÉS ALAPJA.*

DR. GELEI JÓZSEF
EGYETEMI TANÁR, KOLOZSVÁRT

* DEBRECENBEN AZ EGYESÜLT NEMZETI LIGA
NEMZETNEVELÉSI ELŐADÁSSOROZATÁN 194-1.
NOVEMB. 29-ÉN TARTOTT ELŐADÁS NYOMÁN
SZENTGERICEI JAKAB JENŐ KIADÁSA
KOLOZSVÁR 1942.

„Mondottam, ember:
küzdj' és bízva bízzál!”

I.

MI A NEMZETNEVELÉS?

„Merre haladjunk?” címen nemrég megjelent könyvemben a nemzetnevelésről a következőket mondtam: „A nemzetnevelés az egyén lelkének tudatos és tervszerű telítése és alakítása olyan irányban, hogy a nevelődő magát minden viselkedésével és cselekedetével a nemzet fiának érezze, közösségének szolgálatába állítsa és egyéni boldogulását is a nemzet közösségi szolgálatán át keresse”.

Anélkül, hogy ezzel a meghatározással kapcsolatban tett megállapításaimat helyteleníteném, azt kell mondanom, hogy a könyv megjelenése óta lezailott európai történelem tanulsága alapján lyamattal. Folyamat a nevelés és folyamat az egyén ott adott fogalma és célkitűzése sokat bővült és részben meg is másult.

Rájöttem arra, hogy a nevelő helytelenül kezeli a nevelendőt tárgyként, egyénként. Mert akár az egyénnek, akár pedíglén a nemzetnek neveléséről van szó, a nevelésben sohasem adottsággal, sohasem tárggyal állunk szemben, hanem mindig fo-

lelkivilága, melyet idomítanunk kell. Ezt a folyamatot közelebből is meg lehet határozni, mert a nevelődő egyén lelkivilága egy egyéni történelmi loiyamat, melynek menete a nevelődő egyén származása és életrendi hovatarozása szempontjából adva van. *A nevelő az egyén lelkivilágában öröklődöttséggel áll szemben, melyei a család, a felmenőség, a faji és rendi hovatarozandóság szab meg,* s ezt a nevelőnek igen jól kell ismernie ahhoz, hogy nevelési vállalkozását siker koronázhassa. Nemcsak a lelki származással kell a nevelőnek tisztában lennie, hanem nagyon jól kell ismernie azokat a lehetőségeket is, amelyek a történelmi származás révén határaikban nyitva vannak előtte. Abban az időben, mikor rájöttek először a lélek örökletes voltára s megismerték az utakat, a kötöttségeket, az eredendő irányítottságot, mely az öröklődésből származik, a nevelők megdöbbentek és nevelői munkájukat sokszor hiábavalóságnak minősítették. Ma azonban igen jól tudjuk, hogy a léleknek az öröklés révén biztosított adottságai a nevelés lehetőségét, a lélek idomíthatóságát egyáltalán nem zárják ki, ellenkezőleg: a lélek öröklődő elemei arra valók és arra jók, hogy a nevelői munkát megkönnyítsék s a nevelést biztossá és kilátásossá tegyék. A biztonság és a kilátás azonban ismétlem, csak annak számára van adva, aki a nevelő egyén történelmiségét, vagyis a családot, amelynek tagját nevelni kell, jól és alaposan ismeri. A nevelői munkának tehát család tanulmánnal,

nemzetségtanulmánnyal kell megindulnia s ezen az alapon, továbbá a nevelő lelki adottságán, tehát a sajátmaga történelmi tartozékán és nevelői telítettségen múlik a nevelés eredménye, melyben k é t t ö r t é n é l m i s é g simul össze.

S ha az egyéni nevelésben két történelmi folyamatnak egybeolvadásáról van szó, úgy ez még inkább illik a nemzeti nevelésre is. A nemzet még történelmibb lény, mint ahogy az egyént élete bizonyos pontjain talán alkatnak és állapotnak minősíthetnők. A nemzet egy örökké változó, fejlődő-hanyatló életfolyamat a nemzeti élet minden pontján. A nemzet élő történelmi folyamat békében és ilyenkor lassan és biztonsággal haladó történelem, mint ahogy ismerten történelem háborús időkben, népek és nemzetek harcai közepette, vagy pedig belső forrongások idején, csakhogy ekkor gyors történelem és nagymértékben változó életfolyamat. *5 a nemzetnevelés nem más, mint a nemzet lelkében olyan feltételek megteremtése, melyek révén a magától is lezajló történelem tudatos és megfontolt tervek szerint felelősen igazgatható.*

A nemzetnevelő tehát nemcsak annyit csinál, mint ahogy azt én egy évvel ezelőtt gondoltam, amikor azt hittem, hogy elegendő az egyén lelkének tudatos és tervszerű telítése és alakítása oly irányban, hogy az magát minden viselkedésével a nemzet fiának érezze, mert ma én előttem *a nemzetnevelés a maga eszményi magaslatán következményeiben egyenlővé lesz a nemzet-történe-*

lemnek megfontolt, tervszerű igazításával és irányításával.

A nemzetnevelőnek a nemzettörténelmet és annak alanyát, a nemzetlelket gyökereiben kell ismernie, mert nemzetet jzsak lelke és történelme szerint lehet nevelni.

Valaki azt mondhatná, hogy túllövök a célon s egyúttal felfúvom a nemzetnevelés jelentőségét, amikor azt a történelem igazításával tartom egyenlőnek. Azt mondhatná, hogy a történelem sokkal több és sokkal magasabbrendű valami, semhogy azt a nevelés kérdésével fedni, illetőleg kimeríteni lehetne, hogy a nemzettel sokszor történik olyasmi, ami erejétől és belső adottságától függetlenül játszódik le, vagy történik meg vele anélkül, hogy abba nevelődöttségénél fogva és annak következtében beleszóljon. A nemzetet érik sorsszerű események, katasztrofális változások, melyeket a neveltség és nevelődés eredményeivel elhárítani nem lehet. Mondjuk, — hogy világosan tényekre mutassunk rá — pl. Muhi-pusztát, Mohácsot, Világost, Trianont és a bécsi döntést semmiféle nemzetnevelési mozgalom el nem tudta volna hárítani rólunk. S én mégis éppen ezekkel a katasztrofális eseményekkel szemben állítom, sőt egyenesen miattuk mondom, a lehető legnagyobb határozottsággal, hogy ezek a végzetek mindig és mindennütt a nemzetnevelődés fogyatékosága vagy éppen hiánya miatt gördültek minden szörnyű pusztításaikkal fejünk fölé és nevelődésünk híjján hen-

gereltek bennünket földbe, sárba. Mély meggyőződéssel mondom ugyanis, hogy Muhi-pusztát is és Mohácsot is elkerülhettük volna, ha akkor bennünket arra nevelték volna, hogy becsüljük véreinket, tiszteljük fajrokonainkat s ha azok világtörténelmi törekvéseikkel s azok élén hadakkal felénk közeledtek, akkor fogadjuk és fogadtuk volna fajtestvéri szeretettel barátokként, ne pedig ellenségként. S ha a nemzet tanítása akkor úgy fordult, hogy a rántörőkben ellenséget nézzünk, azon is lehetett volna győzedelmeskedni, ha a nagy külső támadásokat idebent époly nagy benső összetartással és összefogással, a nemzeti létünkért kijáró elszánt áldozattal fogadtuk volna. Világosnál is azért veszünk el, mert a nemzet saját szabadságmozgalmával szemben sem egységes, sem kellően áldozatkész nem volt s az önmagukat feláldozók pedig kellően megszervezve nem voltak. Trianonban pedig éppenséggel a nemzetietlenség, a megszervezetlenség és az egységbe kovácsolatlanság ásta meg sírunkat. Hisz a békekötés első pillanataiban a csonkítatlan Magyarországot ajánlották nekünk, s a nemzeti érdekeink szolgálatára szóló szervezetlenségünk volt az alap, mely lehetővé tette ennek a békeajánlatnak megsemmisülését és örült, nemzetietlen törekvések folytán országunk feldarabolását. A bécsi döntésben is azt, ami kárunkra történt, erőtlenségünk miatt hozták meg, mert ha mi nemzeti érdekeinknek és történelmi lehetőségeinknek megfelelően erősen és keményen meg vagyunk

szervezve, erős és tekintélyben súlyos nemzetként állunk a történelem homlokterén, akkor nekünk nem kellett volna történelmi jogaink érvényesítésére sehol, senkinél koldulnunk, sem Turnu Severinben, sem Bécsben nem kellett volna tárgyalnunk, hanem csak kardunkra kellett volna ütnünk és azzal igazunknak önerőnkön eleget tennünk.

De mondjuk azt, hogy történelmi szerencsétlenségeink okait nem látom világosan s így a nemzetnevelés érdekében kifejtendő törekvésem nem helyes szempontokhoz igazodik. Nézzük azonban nemzeti dicsőségünk fényes napjait, nézzük azt, hogy mi volt velünk a honfoglaláskor, mi volt velünk Szent István alatt, mi volt velünk Mátyás király alatt és mi lett Erdéllyel, az erdélyi kicsiny, maroknyi magyarsággal, Bethlen Gábor idején. Mindenütt, de kivétel nélkül mindenütt azt látjuk, hogy a nemzet naggyá akkor emelkedett, amikor egész fajában egységbe volt forrva és a nemzet véréből származó államfővel egybe volt olvadva. Hasonszerű nagyságunkat, keresztény állammá való alakulásunkat, hadseregpolitikára fektetett állami nagyságunkat és diplomáciával megvalósított nemzetközi tekintélyünket mindig és mindenütt a magyarság összefogása és a fajunk öntudatára és erejére alapított nemzeti becsülete mentette vagy teremtette meg. S mindenütt azt látjuk, hogy a nemzetet megfelelő korban naggyá egy-egy Árpád vezérnek, Szent Istvánnak, Mátyás királynak vagy Bethlen Gábornak szervezőképessége és magyar

fajszeretete s a nemzetnek szervezésre születettsége tette.

S ha még mindig, ezek után is azt mondaná valaki, hogy a messziségbevezető történelmünk nem tárhat fel minden részletében világos bizonyítékokat ahhoz, hogy a nemzeti nagyságot a nemzet szervezésével és a nemzet nevelésével tegyük egyidejűvé, akkor itt van mindeneknek előtte az egészen közelmúltnak és a bennünket mindennap csaknem óráról-órára oktató jelennek a történelme. Azt látjuk, hogy Európában két nagy nemzetnek a történelme: az olaszé és a német népé esett át példátlan gyors fejlődésen. Mindkét nemzet a bolsevizálás mélységéből emelkedett fel egyszerre nemzeti létének legmagasabb csúcsára és élte át történelmi fordulatának legszebb, legmagasztosabb éveit. S ha kérdezzük, mi történt ezzel a két néppel, akkor erre mindennapi tapasztalatainkból nem mondhatunk egyebet, mint azt, hogy Isten elküldött ennek a két népnek két nagy nemzetnevelőt, az olasznak Mussolinit és a németnek Hitleri, s a két nép elfogadta és megfogadta ennek a véreből való két nagy embernek oktatását, nevelődött és szerveződött az általuk kijelentett tanok szerint s haladt az általuk előírt utakon. Ráébredt mindkét nép arra a nekünk még Zrínyitől és Széchenyitől kijelentett régi gondolatra, hogy a nemzet, átítatva a fajszeretettől és megszentelve fajtájának megbecsülésétől, nagygyá csak önerején, önarakatából és önelhatározásából lehet. S ímee: ez a

A nemzet *alaplényege a közösség* lévén, a nemzetnevelés elemi alapfeladata a közösségtudat ápolása és fejlesztése, mind a vérségi, mind a történelmi, mind pedig a teremtő síkon, és evégett a nemzetnevelés egyik célja a közösségeknek és azokban nemes nemzeti közösségi életnek megteremtése, amit a nemzet nyelvén *magyar összefogásnak* nevezünk.

A nemzetet értékei kapcsolják egybe. Az értékek tárgyiak, szellemiek, lelkiek és erkölcsiek. Érték a hon, a nemzeti vér, a nemzeti közvagyon, a nemzeti közműveltség, a magyar lélek teremtményei és a magyar erkölcs megnyilvánulatai. Értékek a nagy teremtők és a hős történelemcsinálók. Ezeket az értékeket ismernünk kell mindnyájunknak, lélekbeli tartozékunknak kell vallanunk, azokra büszkének kell lennünk, mind nemzettörténelmi, mind világtörténelmi jelentőségükben. Boldognak kell lennünk velük, mert ezt az összegyűlt értékudatói és szeretetet nevezük faji és nemzeti öntudatnak. Ezért *a nemzetnevelés második feladata a faji és nemzeti öntudat ápolása és fejlesztése, mert a nemzeti értéktudat és értékérzet ébreszti, sarkalja és ösztönzi a nemzetben legjobban a fejlődés és tökéletesbbedés vágyait.*

A nemzeti öntudat is, a magyar összefogás is azonban még csak föltétele a nemzeti létnek, csak úgynevezett állandója a nemzeti jövőnek, a nemzeti eszmény is csak iránykitűzés a jövő számára, de maga a történelem és abban a nem-

zet fejlődése: események, tettek, cselekedetek, küzdelmek, áldozatok láncolata s így történelmet lényegében a hazáért és a nemzetért küzdő nemzedékkel lehet csinálni.

Ezért *a nemzetnevelés végcélja*: a) *az öntudatában erős*, b) *közösségi szervezetében elszakíthatatlan*, c) *szükségeiben és céljaiban tisztánlátó*, d) *életét hősi küzdelemben leélő magyar történelmi közösség megteremtése*. A honért és a jövőért küzdő nemzet a nemzetéért és hónáért küzdeni kész fiakkal: ez a nemzetnevelés végcélja.

III. A NEMZETNEVELÉS ÁGAZATAI.

A nevelésre vállalkozónak elsősorban azzal kell tisztába jönnie: mi mindenre kell nevelői munkásságának kiterjednie, tennivalói kiknek szólnak és feladatait mi módon oldja meg. Aki csak annyit hisz, hogy a nevelés a fejlődő lélek irányításában áll, vagyis a nemzet történelme csak szellemtörténelem, az tökéletlen munkát végez. A nevelés ugyanis mind a nevelendő történelmi személyekre való vonatkozása, mind pediglen célkitűzései szerint tárgyában ötös irányítottságú. Ha a nemzettől azt kell elvárunk, hogy az népességében nagy, testében és egészségében virágzó és lelkében nemes, szervezetében jól megszőtt legyen, akkor nyilvánvaló, hogy a nemzetet mind az öt vonatkozásban nevelnünk kell, tehát, hogy a nemzetnevelés *a)* a nemzettest, *b)* a nemzetető, *c)* a nemzetegészség, *d)* a nemzetszellem és *e)* a nemzeterkölcs és nemzethit fejlesztésében és tökéletesítésében valósul meg. A nemzetnevelés megvalósításához tartozik még *a nevelésszolgálat megszervezése*, egyik oldalon a nevelők, másik oldalon a nevelendők szempontjából.

a) A nemzet testének nevelése.

A nemzet teste egyrészt a testi (physikai) erőfejtés, másrészt pedig a lelki erőfeszítés alapforrása. Mind a kétféle erő azon fordul meg, hogy a nemzet fiai, leányai mennyire vannak kemény, szívós, munkabíró, fáradhatatlan, igénytelen, vihartálló testtel megáldva és egyáltalán azon, mennyi ezeknek a történelmetcsináló testeknek a száma? A történelem a nemzeteket szereti népszégmilliókban felbecsülni és eszerint nagy, közép és kis nemzetekről, hatalmakról beszélni. Kétségtelen, hogy a testi erőfejtésben a népszégmillióknak döntő szerepe van s ezért a nemzet alapját képező nyers testállománynak nevelése a népszaporaságon nyugszik. A népszégszám mellett azonban éppoly fontos az egyén fejlettsége, testsúlya is, ez pedig a helyes táplálkozással oldódik meg.

A nemzettest nevelése tehát kétágú feladat. Egyfelől azonos a népszaporasággal, a gyerekáldással, másfelől pedig az erőnyújtó helyes táplálkozással, a testnek állományi súlygyarapításával.

A nemzetnevelésnek a nemzet állományának gyarapítása érdekében egyfelől az anyaság kérdésével, másfelől pedig a családalapítás, a családfenntartás kérdésével és a családon belül a nevelés nagy feladataival kell foglalkoznia. Mivel pedig mind a családi élet súlya, mind pedig a táp-

lálkozás kérdése túlnyomórészt nőkérdés, odajutunk, hogy a nemzet állományának kérdése csaknem azonos a magyar nőnevelés feladataival.

A nemzet érdeke azt követeli, hogy a magyar nőből magyar anya legyen, és ezért a magyar nőnevelést abból a túlnyomórészt fiús nevelésből, mely a fiúnevelő intézetek csak alig másított tanúi mányi rendjében zajlik le, át kell alakítani úgy, hogy a 13-as — 14-es életkorral befejeződjék a túlnyomórészt szellemi tanítás és erre háztartásképző és anyanevelő következzen. Kormányzatot és nemzetet egyaránt fel kell rázni a nemzetnevelés ezen ágazatának nagy jelentőségére, föl kell ébreszteni a nőt a nemzet életében elfoglalt nagy fontosságára, meg kell értetni vele, hogy anyasági lelkeségén egy egész nemzet jövője fordul meg és hogy ez a hivatás értékben és jelentőségben fölér akármely férfiúi nemzeti munkával. Ezután azonban nemcsak a női hivatás számára kell oltárt emelnünk, hanem a jövőben a nő megbecsülésének is másnak kell lennie, mint aminő ma, mert a nő az anyai és családfenntartó hivatásának áldozatos betöltésével az eddigi másodosztályú szerepéből a nemzetalkotó elemek első sorába lép elő.

A nőt becsülés illeti és a nőnevelésnek komoly és nagy feladatok megoldására kell szánnia magát, mert a nemzet történelmének nagyrésze igazodik a családjának sorsához: 1. Nagy szó és súlyos feladat az anyaság gondja, a gyerekáldás vállalása.

2. De époly nagy és jelentős feladat a család egészségének megtartása, megőrzése és fejlesztésének vállalása és szolgálata is. 3. Nagy gond és nagy feladat a család táplálása oly irányban, hogy a gyerekek testben jólfejetten nőjjenek fel és mind nekik, mind pedig a férfinak munkabírása kitűnő legyen. 4. Nagy feladat a gyerekek szellemi, lelki nevelése a családon belül, mely nagyrészt az ő vállán nyugszik. 5. És éppen oly súlyos gond a háztartás vezetése, a gondos beosztás, nemcsak azért, hogy mindenre jusson, hanem avégett, hogy maradjon is valami, hogy a kis családi tőke gyarapodjék. 6. Nemzetszolgálat vár a nőre azon à téren is, hogy a kezén megforduló nagy nemzeti vagyon a bevásárlások során hová jut: a magyar kezekbe, vagy pedig a fajunkat gyengítő belső ellenségek kezébe?

A nő a családi életben ezek szerint hat súlyos gondot vállal; a nemzetnevelés feladata, hogy a nőnek értelmet neveljen és érzéket adjon ezeknek a föladatoknak vállalására és éppen ezért e hivatás betöltését könnyűvé és eredményessé tegye. De a nemzetnevelés feladata az is, hogy a női lélek vállalkozási készségét fokozza és neki a közmegebecsülést biztosítsa.

Munkabíró, erős test csakis a helyes táplálékon nevelhető. Nagy nemzetnevelő feladat a nép helyes táplálkozásának megoldása és a nemzetnek a helyes táplálkozásra való nevelése, melyet hazánkban a Népélelmezési Mozgalom vállalt magára. Itt fő-

ként a munkateljesítményt biztosító helyes erőtar-
talmú (kalóriás) táplálékra gondolok.

A nyers állománynevelésben adott mennyi-
ségi nevelés mellé sorakozik a nemzet állagának
minőségi nevelése, mely a fajbiológia ismeretei
alapján a nemzet testét megszabadítja a káros faj-
idegen elemektől és ezáltal az elkülönítéssel ne-
mesíti. De nemesíti főként a kiválogatással és a
helyes házasságpolitikával *is*.

A nemzettest nevelődik a vele élő nemzeti-
ségek assimilációja révén is. A nemzetnevelés azon-
ban ezen a téren óvatosságra intse a nemzetet.

b) A nemzeterő nevelése.

A jól felnevelt test, támogatva a jól nevelt
lélektől, abban főként az akarattól, munkabíró és
nagy nyerserőkifejtésre képes. Ez a képessége ne-
veléssel, gyakorlással hihetetlen mértékben fokoz-
ható. Erre vannak hivatva a testgyakorló, testne-
velő, testedző intézmények. A nemzeti munkaerő
fokozására vannak rendelve az ifjúsági tornaintéz-
mények, a cserkészet, a munkaszolgálatok, a le-
venteintézmény, a katonaság, a lövészegyesületek,
a vitézi rend, a tűzharcosok szövetsége, a külön-
böző torna- (sport)- és kiránduló (turista) egyesüle-
tek, stb. Köztudomású természetesen, hogy mind-
ezek az intézmények más, különösen szellemi nem-
zetnevelő feladatot is teljesítenek, s a levante- és
katonaintézmények főként a fegyverforgatásra ne-
velik a nemzet fiatalságát.

A nemzetető azonban csak akkor válik teljesen nemzeti értéké, ha annak fejlesztése a nemzet minden tagjára, minden életkorra és az élet minden napjára kiterjed.

A nemzetető gyakorlása és kifejtése általánossá válik, ha a nemzet nevelését japán testvéreink mintájára katonásítjuk. A családban már a kisdeddkorban általánosítani kell a testedző játékokat. Az iskolának minden fokán be kell vezetni a mindennapi testedző tornagyakorlatot. A tornaórák ne legyenek a latintól és a számtantól megnyomorított heti két órás „tárgyak”, hanem, mint a nemzetnevelésnek elsőrendű alapeszközei, minden nap tartassanak s ezenkívül is az óráközi szünetek játékkal úgy szerveztessenek meg, hogy a szünet alatt ácsorgó és báméskodó gyerekekkel ne találkozzunk, hanem a szünetet mindenki testnevelésre, testedzésre fordítsa. Mindezt fokozni és erősíteni kell az ifjúság számára megszervezett kirándulásokkal. Az iskolából kikerültek számára a leventesség és a katonáskodás kötelezően úgy vezetendő be, hogy kivétel nélkül mindenki részesüljön ebben a fiatal életkort lezáró testedzésben.

A nemzet leánytársadalma számára ugyanez a kérdés a munkaszolgálatokkal kapcsolatosan oldandó meg. Különben pedig súlyos feladatok várnak megvalósításra az egyetemes női testnevelési rendszer megszervezésében. Evégett vagy a női levente- és lövészintézményt kellene alkalmassá és naggyá tenni, vagy helyettük női test-

nevelő és tornaegyesületeket kellene szervezni, ahoi a testedzést a korhoz, a családi állapothoz és a foglalkozási ágakhoz kellene igazítani.

A testnevelésnek nem szabad a katonáskodással befejeződnie, hanem azt az egész életen keresztül megszervezetten folytatni kell. S éppen emiatt mérhetetlen nagy feladat háramlik a katonáskodás után a különböző foglalkozási ágakban szétszóródott nemzetnek testi épségben való megőrzésére, így nagy szervezőmunka vár még a nemzet felelős tényezőire, hogy a férfiak rendszeres testedzése, éspediglen mindennapra kiterjedő testgyakorlása hogyan valósuljon meg. Itt is kiegészítendő a rendszeres testedzés csakúgy, mint mindennemű fiatalság esetén, az alkalmi tornával és kirándulásokkal. Mindezeknek pedig folynia kell annak a történelmi elvnek a jegyében, hogy a *hont katonanépként foglaltuk el és azt katonás erényeket tarthatjuk meg, katonaeerővel fejleszthetjük.*

c) Nemzetegészség nevelése.

Az egészség a szervezet kifogástalan alkatában, fejlődésében, teljesítményeiben és a derűlátó lélekben teljesebbé válik. Nagy nemzeti érdekek fűződnek a test és a lélek egészséges, derűs fejlődéséhez, a jól megalkotott testhez, a nagy munkabíráshoz, a jövőben csüggedés nélkül bízó lélekhöz és a derűs lélekből fakadó egészséges — nem csüggedő — közvéleményhez.

A nemzet egészségéről a hivatalos egészség-

szolgálat gondoskodik, mint intézményes belügy-minisztériumi feladat. A nemzetnevelés súlyos és nagy érdekei azonban ennek a szolgálatnak mai teljesítményeit messzi túlszáguldó követelményeket állítanak fel az egészségneveléssel szemben. Az egészség ápolása ugyanis egy háromágazatú feladat, mert betegápolásra (gyógyítás), betegség-elhárításra (megelőzés) és egészségfokozásra tagolódik. Bár a gyógyítás túlnyomórészt szakszolgálati, orvosi feladat, mégis itt is nagy feladatokat tud megoldani a nemzetnevelés, hogy az orvos munkája kilátásos legyen. A betegségek megelőzése azonban igen nagy vonatkozásban nemzetnevelői feladat, mert itt sok minden függ az emberek viselkedésétől és jólnevelt voltától. De nevelni kell a nemzetet különböző egészségügyi szolgálatokkal való összefogásra is. Ez a szolgálat különösképpen a védekezésre van beállítva. Van anyavédelmünk, csecsemővédelem, aggvédelem, házasságvédelem, családvédelem stb.

Ezek az intézmények mind igen üdvösek, de nem merítik ki az egészségápolást, mert azt az egészséget is gondozás alá kell venni, mely a szakközegek beavatkozása nélkül is adva van, amely azonban megfontolt beavatkozással még tovább is fokozható. A nemzetnevelés főfeladata itt tehát az, hogy a nemzetnek túlnyomóan egészséges rétegeit még egészségesebbé tegyük s ezáltal a nemzet teljesítőképességét békében és háborúban egyaránt fokozzuk. Mindez pedig igen kis

befektetéssel érhető el, mert az egészség építésére nincs orvosságra szükség, hanem csak jótanácsokra, megfontolt, tervszerű nevelői hatásra, mely a nemzet fogékony lelkébe írja be a jótanácsokat.

Az egészségápolás egyfelől táplálkozáskérdés az egészségfenntartó, helyes vitamintartalmú táplálékok nyújtására, másfelől orvosi ellenőrzés kérdése a szervezet szabályozó mirigyeinek és vele hormonszükségletének megállapítására, harmadszor életrendi kérdés a munka, testedzés, szórakozás és pihenés arányos beosztására, negyedszer az élet örök forrásával: a természettel való érintkezés kérdése a szükséges napozás és levegőzés terén, végül állami beavatkozás kérdése az örökletes betegségek kiirtásával: tehát igen sokrétű munka.

Nagy nemzetnevelő feladatot teljesít tehát, aki a nép számára előírja a helyes mindennapi táplálékot erő- és egészségértéke szerint, aki a népet a napfénnel és a levegővel való helyes élésre tanítja, aki az egészséges lakás és az egészséges öltözködés kérdésére neveli rá s főként nagy nemzetnevelő feladatot teljesít, aki a cselekvő védekezésre szoktatja rá a nemzet minden egyes tagját, ha ráneveli arra, hogy meleget, hideget, szelet, esőt hogyan tűrjön el egészségének védelme mellett, illetőleg hol van az a határ, ahol a természet erőivel esztelenség szembeszállni, hanem ahol már a szenvedő védekezésre kell áttérni. És nagy nemzetnevelő feladatot teljesítene az az orvos, aki arra szánná magát, hogy az egészsé-

gesek szabályozó mirigyeit ellenőrizze és a mirigytermékek pótlására a kor, valamint a munkának megfelelő adagokat előírnia.

A nemzetegészség ápolása és tökéletesítése terén a legnagyobb jelentősége van a fajegészség (fajhygienia) gyakorlásának. Európának sok állama szigorú szabályokat ír elő a nemzet egészségállományának megőrzésére, különösen a házasságkötések terén. Itt is rengeteg tennivalója van a nemzetnevelésnek.

d) Nemzetszellem nevelése.

A nemzeti szellem nevelése felöleli a faji öntudat ébresztését, a fajtestvéri, ill. történelmi nemzeti összefogás szorgalmazását és mint a társadalmi igazságosság kérdését, a társadalmi korlátok ledöntését (jog- és kötelességegyenlőség kérdése), végül a nemzeti függetlenség (szabadság) biztosítását. Ezekről a kérdésekről a nemzetnevelés eddigi gyakorlatain is volt szó, ellenben vajmi keveset foglalkoztunk a cselekvő nemzetszolgálat nagyjelentőségű kérdésével és megszervezésével.

Kétségtelen, hogy értelmet és jelentőséget a nemzeti létnek a nemzet szelleme, lelkisége, az egykoron úgynevezett nemzeti génusz ad. Ez lehet jó vagy rossz s így virágzásra, fellendülésre vagy sírba, bukásba vezető, lehet szerencsés vagy szerencsétlen, mely magát könnyedén és sikeresen vagy végzetszerűleg akasztja más nemzetek sorskerékéhez; lehet mérsékletes vagy viharzó, mely szilárd

utakon vagy örvények, szakadékok szélén vezeti a nemzet életét; lehet erkölcsös vagy erkölcstelen, mely a biztos épülés útjain vagy a szétzúllás lejtőjén vezet; lehet bajtársi vagy bajtársiatlan, melyre más az egyik esetben mindig, a másokban csak addig számíthat, amíg hasznot tud juttatni, és lehet a nemzetszellem önzetlen vagy önző, mely a népek történelmét csak a maga haszonlesésén át támogatja vagy éppen soha semmiben sem keresi a maga népi hasznát.

Mi a magunk magyar nemzeti szelleméről nyugton állapíthatjuk meg, hogy az a történelem során mindig oly emelkedett és rokonszenvezett volt, hogy annak szolgálatába a bennünket környező népek legkülönbözőbb fiai magukat a legnagyobb önfeláldozással, a legmélyebb megnyugvással és a legszentebb büszkeséggel állították. Történelmünk oly gazdag lengyel, német, horvát, szerb és olasz eredetű nemzeti hősökben, oly sokan vallották magukat a szomszédok közül származotnak izzó lelkesedéssel magyaroknak, hogy mi nyugton megállapíthatjuk szellem-és lelki közösségünket és egyszintűségünket Középeurópa népeivel.

Nekünk belülről feltörő, kifelé önmérsékletes; belülről kifejezetten faji és nemzeti öntudattal telítődő, kifelé türelmes és tapintatos; befelé fegyelmet tartó és függelmet parancsoló, kifelé függetlenségünket biztosító; befelé keményen egységbe-

kovácsoló, kifelé bajtársi szellemtől átítatott, szövetségistelő; bent a nagy nemzeti céljainkért szilárd utakon haladó, kifelé pedig a történelem homlokán nemzeti hivatástudattól erős szellem kiküzdéséért, fenntartásáért, ill. fejlesztéséért kell harcba szállanunk.

A nemzetszellem neveléséhez tudnunk kell, hogy a nemzet érdeke, ill. jövődő sorsa egyfelől tárgyi igazságokhoz, másfelől egyéni, emberi értékekhez van kötve. A nemzeti élet tárgyi igazságainak szolgálatában a tudás áll, egyéni értékei pedig a jellemben futnak össze. Az alkotó-, teremtő- és építőmunka alapforrása kétségtelenül a tudás, az alapos szakkészültség. Ostoba emberek kétségtelenül nem oldottak meg soha semmi nemzetépítő munkát, ellenben époly kétségtelen, hogy számos tudás és tudós semmisült meg egy-egy nemzet életében, mert a tudósokban hiányzott a teremtő szellem, vagyis a küzdésre született jellem. Az alkotáshoz tehát a tudásnak és a jellemnek kell összefognia.

Ezért közoktatásrendszerünknek rá kell már egyszer ébrednie arra, hogy a jellemképzés mind az általános tanítás, mind pedig a szakoktatás valamennyi ágazatában elsőrendű és sehol el nem hanyagolható feladat. Különösen az alsó és középfokú oktatásban kell már egyszer azzal szakitánunk, hogy a betölcsérezésre és az óraszám

beadagolásra tegyünk fel mindent. Ehelyett azt a teremtő akaratot kell nevelnünk, mely a maga erején és önkéntes elhatározásán is kész és képes mindennek pótlására. A tantárgyakat pedig teljesen a nemzeti élet szükségletéhez kell igazítanunk. Ma mi nemzeti erő és mi történelmi idő pazarolódik el a latin tanítással, s közben mennyi drága alkalmat szalasztunk el a fiatalságnak a körülöttünk zajló történelem parancsszava szerint való beigazítására. A latinos műveltségű ifjúságunk közben mily tájékozatlan marad fajtája, saját teste és nemzete iránt való szigorú kötelességeiről. A jellemképzés a mai iskolában csak a maradó időre és főként a maradt tanárookra szorítkozik. Azért beszélek csak megmaradt tanárokról és tanítókról, mert éppen a tanító- és tanárképzésnél dühöng legjobban a tudósképzés, ahelyett, hogy már egyszer legalább itt, a nevelő-szervezetünk neveléséhez szerveznők meg a nemzetszolgálatos jellemképzést, mint az oktatókar elsőfokú feladatának és hivatásának és így lelki felszereltségének biztosítékát. Mert a nemzetnek nem egyszerűen tudós tanítókra és tanárookra van szüksége, hanem *tudással párosult, elszánt, cselekvő jellemekre.*

A nemzetszellem képzésének feladatát tehát így fogalmazhatjuk meg: A feltörő nemzeti szellemnek ki kell vívnia, hogy *a nemzetnevelés alap-*

ját az oktatás minden ágazatában a nemzeti jellem fejlesztése képezze.

Ennek az alapelvnek betartása és uralma mellett az iskolás nevelésnek két ágazata valószínű meg, az egyik a szakszolgálatra és a tudós-képzésre irányuló szakoktatás, a második a különlegesen nemzetszolgálatra hivatott képzés, melynél a szakképzés sohase terpeszkedhetik szét a különleges jellemképzés terhére.

Mivel itt, e sorok rendjén nemzetnevelésről van szó, a szakhivatás betöltésére képesítő szakoktatás kérdései feladatunkon kívül esnek. Az elemi és középfokú iskolázással azonban azért kell külön foglalkoznunk, mert ezek életrendjének kifejezetten a nemzetnevelés jegyében kell lefolynia.

A nemzetnevelés szellemi részének feladata a nemzetért küzdeni kész harcos magyar közösség megteremtése — ha valaki az egyént nézné — a harcos szellemű magyar kitermelése. A nemzetért küzdeni kész szellemiség alapfeltétele pedig a nemzeti öntudat és a nemzeti közösségtudat kiművelése. Röviden: a magyar jelen és jövőendő a magyar öntudaton és a magyar összefogáson, magyar rátermettségen és a magyar küzdelesten nyugszik. A nemzetnevelésben ezt a négy jellemképző értéket arányosan kell megosztani és jelentőségüket megfelelően felbecsülni.

A nemzeti öntudat, alapját faji képességünk, történelmi múltunk és jelen értékeink ismerete ké-

pezi. Lényegében szemlélet és tükörszemlélet mindhárom. Múltmagunkat nézzük a történelem és jelenmagunkat a ma születő alkotások, ill. az arra visszhangzó külföld tükrében s közben a szemlélet rendjén faji képességeinkre jövünk rá. *Vigyáznunk kelt azonban arra, hogy ez az önszemlélet öntetszelgessé és a külföld kedvező véleménye hiúsággá, de épúgy fajtánk értékei fölött érzett büszkeségünk göggé ne fajuljon.* De arra is nagyon kell még vigyáznunk, *hogy ez a tükörszemlélet nehogy egész életünket betöltse és így nehogy egy hátra- vagy kifelé fordított arccal élő nemzet szerencsétlen élet-sorsába essünk.* — Történelmi szemlélődésünk közben ugyanis főként észre kell vénünk, hogy a számunkra történelmet író őseink nem csupán vagy legkevésbé történelmi öntudatukkal szereztek hont vagy építettek hazát, hanem cselekvéseikkel, hőstetteikkel, emberfeletti küzdelmeikkel, verítékük és vérük áldozatával. *Tőlünk is a nemzet nemcsak történelemtudást, nemcsak történelmi öntudatot^ nemcsak faji büszkeséget, hanem történelemformáló cselekedeteket vár.*

Másik veszedelme a túltengő történelmi szemléletnek a jogok túlértékelése a nemzet jövődjét alakító tényezők között, túlértékelés különösen a kötelességek terhére. Ebből a mi magyar életünkben túltengő jogelviségből: vészesen jogállamvoltunkból származik, hogy *belső nemzeti feladataink elé mesterségesen önálló korlátokat emelünk és nyakunk köré önfójtó köteleket fonunk ott, ahol a*

történelem tőlünk nem (elsősorban) jogaink vitatását, hanem a nemzet iránt való kötelességeink gyors és elszánt teljesítését követeli. A zsidóság pl. a magyartól nem életjogokat vett el, nem törvényeinket játszotta ki, hanem a nemzetet életlehetőségektől fosztotta meg, a honnak belső kifosztását és meg-
 rablását követte el; ezzel szemben pedig nem törvények alkotásával kell az időt vesztünkre húzni, halasztani, *hanem* honfoglaló parancsok gyors kiadásával. Ezt a kérdést époly könyörtelen cselekedetek gyors végrehajtásával megoldani, mint amily könyörtelen volt a nemzet birtokállományának elrablása és a nemzet teremtő iparának és kereskedelmének kisajátítása és sok magyarnak földönfutóvá, világvándorra tétele. A feladat tehát itt nem a jogi vita, nem a törvényhozói munka, hanem gyors cselekvés a visszaszerzésben és biztos cselekvő élet a megtartásban.

A nemzet gondolkodásának jogelvi beállítottsága kifelé irányultában is époly károsan hatott a ma felnövő nemzedék nemzeti gondolkozására. Helyesen tettük, hogy a bennünket ezeréves határainktól megfosztó nagyvilágnak a határokhoz való elvitathatatlan történelmi jogainkról szónokoltunk és az „igazságot Magyarországnak” jelszót a világgal megértettük. Idebent azonban a magyar életet nem számunkra üres, de idegen iga alatt nyögő fajtestvéreinknek káros revíziós mozgalmakban kellett volna kiélnünk, itthon nem jogainknak, hanem szent kötelességeinknek kellett volna élnünk s fo-

gainkat összeszorítva azt kellett volna szájról-szájra adnunk és azt kellett volna gyakorolnunk, ahogy azt már Zrínyi monda: „fegyver, fegyver kívántatik és jó vitézi elhatározás”. Ha itthon ezzel kezdtük volna, ha a mai nemzedék abban nőtt volna fel, hogy hazát nem szoktak a külpolitika piacterén osztogatni s ha osztogatják a hont, akkor azt el is vehetik, hanem hazát — honszerző őseink példájaként — karddal szoktak szerezni, karddal szoktak fenntartani, akkor nem ért volna bennünket a szörénytornyai nemzeti szégyen, s akkor az elégtelen visszajuttatások idején nem a „mindent vissza!” vált volna nemzeti kiáltássá (az is helyes volt!) hanem nemzeti büszkeségünknek, történelmi kötelességünknek megfelelően a „mindenki fegyverbe!” kiáltásnak kellett volna a haza négy sarka között erdőn-mezőn zengenie és akkor, akkor minden másként volna. Főként pedig a magyar ifjúság lelkülete másként és másra nevelődött volna, *mert nem kéregető és nem üres kézzel követelődző, hanem karddal a kezében, ereje és szervezettsége révén tettbe lendülő ifjúságot neveltünk volna fel* A jelzőnk tehát ez légyen: Nem elsősorban jog, hanem elsősorban kötelesség a hon határainak visszaszerzése és igazság is, de feladat is a Kárpátok-övezte Nagymagyarország!

A cselekvésbe lendítő és küzdésre készítő magyar öntudat mellett a nemzetnevelés második nagy feladata a nagy magyar összefogás kimunkálása és megszervezése. A magyar közösségtudat

kiépítésének szenteltem a már említett s az 1940 telén „Merre haladjunk?” címen megjelent könyvemet. Aki a közösségi élet alapföltételeiről, a közösségek nemzetalkotó és nemzetépítő jelentőségéről, munkamegszentelő értékéről, a szervezés módjáról, a közösségek fajairól tájékozódást akar szerezni és közösségvágyához ihletet akar nyerni, olvassa mentől többet ezt a nemzeti riadót. Könyvem minden törekvése oda irányul, hogy a magyar közösségtudatnak bő táplálékot nyújtsak és hogy a nemzetmegtartó közösségek mellé a nemzetépítő és nemzetnevelő közösségek megszervezését szorgalmazzam. Mivel a nemzeti élet alapvető lényege a nemzetnevelés minden ágában a közösségtudat, ezért ezzel később külön kívánok itt is foglalkozni. Itt a közösségi életünk két útszéli ellenségéről, nemzeti gondolkodásunk két tévelygéséről, külső és belső ellenségeinktől a magyar közösségi élet megvalósulása elé gátként emelt két altató afiumról akarok szólni, nevezetesen az u. n. turáni átokról és az u. n. egyéniségekből álló (individualista) nemzetvontunkról.

A „turáni átok” hamis beszéd és alattomos bacillushintés, mert örökletes betegségünként állítja élénkbe a közösségi életre való alkalmatlanságunkat azzal, hogy egyenetlenkedő és visszavonásokban élő népek bélyegez meg bennünk. Ez a hazudozás pedig póre valóságként úgy fest, hogy a világ népei között az elsők voltunk, akik tisztán magyarmagunkban még Lebédiában az első nép-

közösségi alapokon nyugvó nemzeti alkotmányt a vérszerződésben lefektettük, mikor kimondtuk, hogy vezért a magunk fajából választunk, a vezér tanácsából a nemzetségeket ki nem zárjuk s amit közösen szerzünk, azon közösen osztozkodunk. A honfoglaló magyarság törzsi szervezete egyúttal katonai szervezet is volt és mint jól megszervezett katonanép foglaltuk el a hazát, vele is bizonyosságot tévén közösségtudatunkról. Egyik magyar törzsnek: a székelységnek egyenesen tündöklő nemzeti erényei közé tartozik a közösségi élet, mert a székelység a kalákák népe és a közbirtokossági élet példányképe. Katonaságunk pedig mind fegyvernemeiben, mind szervezetében, harcmodorában, de főként szellemében történelmi példányképe volt az európai hadtörténelemnek, lovas harcmodorunkat, huszárságunkat minden valamirevaló európai nép átvette. Hát turáni átok ez? Turáni átok az is, hogy ma is szemünkfénye és nemzeti büszkeségünk, nemzeti becsületügyünk, külpolitikai tekintélyünk alapja a kemény, átütő egységbe szervezett katonaságunk? Turáni átok az is, hogy a magyar munkásság, mint egy panasztalan, sőt feladatára hangosan büszke egybeforrt teljesítő kéz áll a nemzetre váró nagy feladatok mögött? Turáni átok az is, hogy a cseh uralom alatt gazdasági jólétnek örvendő magyarság visszavágyott a csonka haza megpróbáltatások közt gyötrődő magyarsága közé? Ha pedig volt a történelem során ismételten egyenetlenkedés és visszavonás magyar és magyar

között, azt köztünk mindig pénzen és ajándékokon szították kül- és bellellenségeink, amint azt pl. a letűnt liberális korban a zsidópénzen vezetett szocialista magyar munkásságtól is el kellett szenvednünk.

És nézzünk szembe egyéniségekből alkotott nemzelvöltünkkel is. Ennek van egy átkos fordítottja is: nem vagyunk „hangyanép”, miközben a németet és a japánt viszont szeretik ellentétünként hangyanépnek minősíteni, megint azzal az alattomos célzattal, nehogy tőlük tanuljunk az összetartás és összefogás terén valamit is. Ehhez a következőket jegyzem meg: *Nemzet közösségi élete még soha sehol egyetlen nagy egyéniséget el nem nyelt.* Az egységbeforrtnagy nemzet az egyéniségeknek nem temetője, ellenkezőleg: szülő melegágya. Ez azt mondja nekünk, ha a mi nemzeti életünk gazdag egyéniségekben, az még nem jelentheti azt, hogy bennünk nincs közösségi hajlam. Ha a mi valós életsorsunk az volt, hogy bennünket nagy egyéniségek rántottak ki nehéz helyzetünkből, úgy csak arra kell rámutatnunk, hogy hát Németországot nem egy Hitler és Olaszországot nem egy Mussolini rántotta-e ki a nemzetközi el-esettség és a belső mélyresüllyedtség bolsevista fertőjéből!? És eközben a hangyanépnek minősített németiség nemzetnevelése s épúgy a német katonai nevelés is mindent feltesz arra, hogy ne egyforma testekből álló tömeget, ne személyről-személyre egyenlő hangyákat képezzen, hanem egyenesen az

egyénségformálás, az életben minden esettel szemben talpraesett és minden szükséghez alkalmazkodni tudó, nehéz feladatokban teljesen önállóan eljáró személyiségeket formáljon ki. Hát a hangyatermészettel csúfolt japán nép nem a trópusok minden változatában és a hadviselés minden fordulán példásan helytállni tudó katonát nevelt-e ki? Tehát íme, *nem* hangyanép a német, *nem* hangyanép a japán, *hanem katonanép*, ebben van ereje, ebben csúcsosodik szervezettsége. S ha mi is katonanép vagyunk, akkor mi is lehetünk velük egy mértékűen megszervezett nép.

Félre már egyszer ezekkel az ostoba beszédekkel. Értsük meg már, hogy mi közösségi életre való és rá alkalmas nép vagyunk. Higyjük el már egyszer magunknak, ha örömtől ragyogó arccal katonaságunk kiáltja felénk: „nézzetek már a mi tükörünkbe, hogy mit tud tenni a magyar a közösségben is, ha arra lélekáldozattal kellően megszervezik”. És lássuk be egyszer mindenekelőtt azt, hogy a közösségi élet szervezésen múlik és hogy nekünk csak nemzetsorsunk volt, hogy számunkra kevés Árpád vezér, kevés IV. Béla és Mátyás király, kevés Bethlen Gábor adatott, ki az egész nemzetet céljai kiküzdésére egységbe szervezze. Értsük meg, hogy a mi hibánk csak ott van, hogy államférfiaink még a mai nagy időkben is érzéketlenek ahhoz, hogy a közösségek megteremtése szervezési és megint csak szervezési munka és nemzeti egységünk alapja, a nemzetnevelés is szintén elsősor-

ban szervezési feladat. A mi nemzeti hibánk csak ott van, hogy nálunk a nagy egyéniségek magasságokba azért emelkednek ki, mert a nép nincs magaslati szintre nevelve és szervezve. Akik pedig ezt értjük és érezzük, vessük minden erőnket és adottságunkat latba a nemzetnevelés megszervezésére és végcélként a magyar összefogás megteremtésére!

A nemzeti szellem kiépítésére törekvő nemzetnevelés harmadik és negyedik feladata a nemzeti életre rátermett és nemzetéért küzdeni kész személyiségek, ill. közösségek megteremtése. A kettő voltaképpen szorosan egybefonódik, mert a nemzet elhivatottságának képviselőit, a nemzeti fejlődés szolgálatára éppenséggel rátermett honfiakra és honleányokra van szükség és az önfeláldozást, megfeszített munkát követelő nemzetszolgálatra éppenséggel születni, ráteremni kell. Ha mégis külön beszélek a rátermettségről, mint életrevalóságról és másfelől a harcos, küzdő jellemről, annak az a magyarázata, a jellemnek ez a kétoldala csak egészen kiegészíti egymást, de nem tökéletesen fedi egymást. A rátermettség, ill. életrevalóság kezdetében hajlam kérdése. Örökölt lelki hozományai alapján mindenki születik valamire. A nemzetnevelés elsőrendű feladata tehát megválogatni a nemzet fiait, ki mire született. Mivel az öntudatra ébredt hajlam önkéntes följajánkozásban tör ki, a nemzetnevelőket mindig a magukat erre a nagy feladatra önként elszántak seregéből kell kiválasz-

tani. A nyers hajlam azonban a maga erején csak iromba megnyilvánulásokra való, ékes értékű rátermettséggé csak nevelés útján válik. A nemzetnevelés rendjén tehát hajlama szerint kiből-kiből kemény nevelés, betörés, kiképzés útján válik a feladatokra termett, az élet szolgálataira alkalmas életrevaló egyén. *Az életrevalóság pedig lényegében a tettekészségben, a munkavárásban, a szolgálatkészségben, semmiféle feladattól vissza nem nádasban, ellenkezőleg a mindenre vállalkozókészségben, a mindennel szemben helytállásban, a minden helyzeihez gyors alkalmazkodókészségben, a magát minden körülmény közt felismerésben, a hozzáértésben, az ernyedetlen, kitartó lélekben nyilvánul.* És ezen a ponton következik sorra az életre született és életre nevelt jellem küzdőkészsége, melyre épenséggel nevelni kell mindenkit. Mert a rátermetség fizikai és lelki jellemzője a feszült izom és a feszült lélek. Izmaink az álmos petyhüdtségtől az ugrásrakész feszületig minden átmeneti állapot felvételére képesek. A parancskiosztást váró katona feszes vigyázállása a szolgálatkész és tettekész izom feszülete. Itt a cselekvésbe lendülés azonnal és teljes mértékben következik, mert nála a rákészült és a cselekvő állapot alig különbözik egymástól. A léleknek is ugyanilyen feszültségi állapotkülönözetei vannak, az is képes a bárgyú érdektelenségtől és szenvtelenségtől a tettevágyó elszánt lelkesültségig, vagy végső fokon az átszellemült önfeláldozásig minden átmenetre. *A nem-*

zetnevelés feladata, hogy a nemzet lelkét mindig a küzdelemre készülségek ebben a feszülésében tartsa, abban a feszülésben, mely nem hagy nyugtot az embernek, mely keresve keresi az alkalmat a köznek szóló áldozat meg nyilvánítására. S ez a tette- és küzdelemre készség a rátermett és életrevaló lélek alapfeltétele.

A nemzet életében mérhetetlen jelentősége van az idejekorán jött gyors cselekvésnek. Erre is elsősorban a feszültlelkületű, feszültizmú cselekvő jellemiség képes s ezért mondom, a nemzeti élet minden órájának az szakítja le igazán virágát, aki a nemzet virágait, az ifjúságot erre a tettekész küzdő életre, tettebe idejekorán szökkenő elszánt cselekvésre neveli. Mert *a nemzeti jövő nagyságát már ma felmérhetjük a nemzet cselekvő, harcosszellemének erejével.*

A harcoss magyar összefogásnak belső és külső föltételei is vannak. Az összefogóknak bent testvériségben egynek és nemzeti céljaik kiküzdésében kifelé szabadoknak, függetleneknek kellenniök. Van nemzeti összefogás elnyomatásban is, az igaviselésben is, talán még nagyobb, mint az állami függetlenségben, de teljes nemzetcélságot csak szabad, 'független állami életben lehet megvalósítani és teljes nemzeti erő kifejtésre csak szabadságban lehet vállalkozni. A nemzeti nevelés egyik alapfeltétele tehát, hogy nemzeti egyéniségünket csak állami függetlenségünkben és szabad önelhatározó állapotunkban fejthetjük ki, a világ-

nak hasznára csak önrendelkezésünk szabad gyakorlatával válhatunk. De ezt a tételt belső nemzeti életünknek is alapfeltételévé kell tennünk. Elnyomottakkal, magukat szolgáskorban érzőkkel nemzeti célokért mi sem foghatunk össze. A társadalmi igazságosság elvét meg kell valósítanunk a társadalmi, felekezeti és faji korlátok leomlasztásával és ezzel mindazok számára, akik nemzeti életünk gyakorlásában, jövőnk kiépítésében, a magyar állam belső és külső megerősítésében velünk együtt akarnak küzdeni, vagy a történelem során önként együtt is dolgoztak, a szabad önfejlődést lehetővé kell tennünk.

A szabadság azonban sohse cserélendő fel a szabadossággal és nem tévesztendő össze a teljes függetlenséggel sem. A nemzeti belső közösséget a függelem és a fegyelem nagyobberejű kapcsolatként szolgálja, mint a társtalan szabadság és a viszonytalan függetlenség.

e) Nemzeterkölc, nemzethit nevelése.

Az erkölcs a lélek vonzalma a jóhoz és a lélek ösztökéje a jó megtartására és fejlesztésére. A nemzeti erkölcs a nemzeti léleknek a nemzeti jót megőrző és nemzeti jót tökéletesítő ereje. Gyenge fuvalat formájában vonzalom, erős szél képében elszánt akarat vagy elkerülhetetlenül kitörő belső kényszer. Mert fokozatai szerint vagy kívánom a jót, vagy kitartó munkával megvalósítom a jót, vagy minden gátat ledöntve, elszánt

akarattal keresztülviszem a jót. És ha a megvalósításban elakadok, akkor is a világ hatalmasai előtt rendületlenül megállva, a *Luther* lelki lendületével vallom a jó eljövendő megvalósulása érdekében: „itt állok, másként nem tehetek ...” Az erkölcs eszerint nem szemléleti erő, mely különbséget tesz jó és rossz között vagy derűs arccal elmerül a jó élvezetében, nem is ítéleti erő, mely felméri a jó (ill. rossz) értékeit, hanem az *erkölcs, megnyilvánulásában, a jócselekedetek nemes gyakorlása*. És mégis közben szemléletünk is felderüi, mert lelkünkre nemesítőleg hat és bírói lelkünk is megnyugszik, mert önmagunk számára felmentő, megnyugtató vagy éppen elismerő ítéletet hozunk. Az erkölcs cselekvésekben nyilvánulván, *a jócselekedetek lelki kényszerét tekintjük erkölcsnek*.

Az erkölcs a jónak a belső nemes lelki kényszeren alapuló köteles gyakorlása lévén, *nemzeterkölcson a nemzet lelkének a nemzet javát, előrehaladását szolgáló belső nemes kényszerét értjük*. A nemzetnevelés feladata ezt a nemzeti erkölcsöt, a léleknek ezt a jócselekedetekre készítő nemes belső kényszerét kiművelni és végső fokon a nemzetért minden áldozatra kész szellemet megteremteni. Itt meg kell különböztetnünk az egyén megtartására és fejlesztésére irányuló jógyakorlatot attól a szolgálattól, mellyel másoknak, a köznek tartozunk. Vannak

ugyan önmagunk iránt is nemzeti érdeket szolgáló kötelességeink, mégis nemzetekölcsön azt a nagy közerkölcsöt értjük, mely a nemzetléleknek külső és belső megnyilvánulásait a fenekölt nemes élet útjain irányítja.

A nemzetekölcsnek van a nemzetegész által ki- és befelé gyakorlandó része és van az egyesnek, ill. a közületeknek a nemzet egészével szemben, végül pedig a nemzet tagozataival szemben betartandó fele.

A nemzetegésznek, ill. annak képviselőjében az államnak kötelessége mindazt a jót, amit a magyar nemzet az emberiség történelmében megvalósított, védett és ami jót ez a nemzet ma is az emberiség számára jelent, megtartani és fejleszteni, ennek érdekében teljes hatalmával fellépni. Erkölcsi kötelessége elhárítani, visszautasítani, ill. megsemmisíteni minden külső erőt, mely a nemzetegész szabad fejlődésének útjában áll. Évéggett erkölcsi kötelessége minden olyan vállalkozásokban részt venni, melyek a nemzetek szabad fejlődésének, épsége és eszményei megtartásának útjában álló vagy éppen azok megsemmisítését célzó törekvések megtörésére szánták el magukat. Erkölcsi kötelessége eszményei megvalósítására a nemzet fejlődését biztosító szövetségek kötése. Kötelessége ezen nemzetközi kapcsolatokban a nemzetbecsületet megóvni, az adott szó szentségébe vetett hitet példájával is, parancsoló fel-

lépésével is fokozni és az igazságosságot főként nemzetközi vonatkozásban érvényrejuttatni.

Ennek az utóbbi igének sok áldozatot kell szentelni, mert az emberiség történelme során legtöbbit az igazságosságon nemzetközi vonatkozásban esett csorbák miatt szenvedett. A világra ez az újabb embermészárlás se szakadt volna rá, ha az előző világháború győzői ezt a legfőbb nemzetközi erkölcsöt gyakorolni bírták volna, vagy a békekötés után érvényesíteni tudták volna. Évэгтт kötelessége a nemzetegésznek a nemzetközi erkölcs három ikerszülött elvét: befelé az önmérséklést, kifelé a méltányosságot s ha lehet, a népek szeretetén alapuló barátságot, a nemztléleknek ezt a hármas emelkedettségét megvalósítani. Ezt az erkölcsöt röviden a nemzet érdekeinek a nemzetközi érdekekkel való összeegyeztetése elvéül kell tekinteni. Ennek gyakorlásában a nemzeti függetlenség elvének a körültekintő alkalmazkodás sokszor erősebb biztosítéka, mint az elkülönödő szembehelyezkedés (az alkalmazkodás sokszor önmérsékletgyakorlás, de épúgy a méltányosságnak vagy a szeretetnek folyamánya is).

És ha az erkölcs a jócselekedetek nemes gyakorlásában és így kötelességek teljesítésében nyilvánul, vigye be a magyar a nemzetközi életbe is a nemzeteknek egymással szemben fennálló kötelességeik gyakorlatát és járuljon hozzá a középkori elv megdöntéséhez, mely az ököljog korából még ma is él és uralkodik e szavakban:

a jog forrása a hatalom. A nemzetek egymáshoz való viszonyának legyen forrása a nemzetek kölcsönös kötelessége.

A belső nemzeti életnek pedig alapjaiban a fajszeretet erkölcsére kell felépülnie. Ezt kell gyakorolnia az államhatalomnak, a nemzetnek minden kis és nagy magyarral szemben egyaránt. A nemzetegész minden nagy és minden kis lépésénél lelkiismerete és felelősségtudata fényénél azt vizsgálja meg, vajjon eleget tesz-e annak a nagy kötelességnek, amit tőle a honszerző, honfenntartó faj annyi véráldozata, annyi verejtéke fejében joggal megkövetel. A nemzet ereje és azon nyugvó külpolitikai tekintélye kényszerít bennünket a fajszeretet erős és öntudatos és mindennapi gyakorlására. A nemzetegész ezen a szereteten át intézményesen védje, fejlessze, erősítse, egészségesítse, az őrhelyek betöltésében előre vigye, cselekvő és alkotó erejében fokozza, hitében és erkölcsiben nemesítse fajtánkat és mindezt tegye a magyar fajszeretet egybefogó erején át. A nemzetegész legyen eközben történelmi értéke szerint méltányos és igazságos minden más alkotó elemével szemben is, igazságos a közjólét, közbéke és közmegelégedés kimunkálásával.

Az egyénnek és a közösségeknek erkölcsé a hazával szemben a honszeretet és kötelességteljesítés legyen. A második erkölcs a fajtestvéri szeretet és a közösségi intézményeknek egymást

támogató szeretete. Az ország zengjen ezektől a szavaktól és lelkünk erősödjék ezekben a tettekben: Segítsd a magyart, vásárolj a magyartól, adj a magyarnak el, segítsd a magyart az egymásra- és a magáralálásban, hitében és erkölcsében vidd Istenhez közelebb a magyart: ezzel keljünk és ezzel feküdjünk.

Sokszor azonban nem elegendő csak a fajtestvéri szeretettől és csak a kötelességtől sarkaltan dolgozni. Sokszor adódnak helyzetek és állapotok, melyekben a kötelességgel kevésre lehet menni, mert az elvégzendő feladat oly nagy és oly rendkívüli, hogy azt kötelességből kifolyólag kívánt sem lehet az embertől. Ilyenkor a kötelesség helyébe az áldozatnak kell lépnie. A harctérre menő katona nem a honért való kötelességből cselekszik. Az, aki éj jét nappá összetéve társadalmi jótekonysági munkát végez, az ezt nem kötelességből vállalja, hanem az illetőt egy magasabbrendű eszmény: az önkéntes áldozatkészség, a hős cselekedetnek a szomjúzása vezeti. Vannak a békének is ilyen hősei, akik vér helyett verítéküket áldozzák a közért, a társadalom biztonságáért és a nemzet jövőjéért. Ezek legyenek példaképei azoknak, akiktől a sorsa közösségekben csak kötelességeik teljesítését várja akkor, amikor az illetők talán arra szánnák magukat, hogy jogukért folytasanak kényelmes harcokat.

Továbbá pedig: az általános nemzeti közerkölcs alapja legyen a lélek köztisztessége és köz-

tisztasága. A köztisztesség nyilvánuljon a közkötelességek hív és áldozatos teljesítésében, a köztisztaság pedig az önzetlen és fedhetetlen közszolgálatban, mely minden mozdulatát a közvagyon és a közkincsek gyarapítására fordítja, melynek erkölcsi alapelve: „inkább tégy, mint végy!”

Ennek a munkás közerkölcsnek alapja az általános közfelelősség. Az a felelősség, melyet a katona a harctéren gyakorol minden bajtársával szemben, tekintet nélkül arra, hogy vájjon ismeri-e vagy sem. Ezt az általános bajtársi felelősségtudatot, mely azt mondja, hogy felelős vagyok egyetemlegesen a nő becsületéért, a családomért, a szolgálatban rábízott közületért, a kenyéradómért, a nemzet honvédelméért, a törvényekért, mindenért és mindenkiért, ami és aki a honon belül található, ezt kell a nemzet minden tagjában, közületében élesztenünk és akkor, ha ez sikerül, elmondhatjuk, mindent megtettünk, hogy a nemzetlélek köztisztessége és tisztasága megteremtessék.

Valláserkölcsi élet terén hitében erős keresztény magyarság kinevelésére kell törekednünk. A keresztény hittel nemzethitnek kell párosulnia. *A gondviselő Istennel egyenlő mértékben kell hinni a gondviselő hazában, a nevelő bölcsőt, az éltető kenyeret és eltakaró sírt adó hazában. De époly szent hittel nemzetünk keresztényi és történelmi elhivatottságában. Istentől karddal megajándékozott, választott nép mivoltunkban. Szent hittel ebben az*

egyházában és ennek számunkra kiszabott örökkévalóságában.

S ez a hit ne legyen egyszerűen szemléleti hit, mint ahogy az erkölcs sem szemléleti lelki erő, hanem ez is legyen az erkölccsel együtt cselekvésre ösztökélő elkerülhetetlen lelki kényszer a honért és a nemzetért való küzdelem önkéntes vágyakozásának alapforrása.

Ennek a hittel és cselekvéskötelezettséggel telítendő magyar életnek szolgálatára már a „Merre haladjunk?”-ban is megfogalmaztam az új magyar tíz parancsolatot:

1. Higj az Istenben, szeresd és imádd Őt, valósítsd meg a földön az Ő országát és, abban cselekedd a neki tetsző jót.
2. Szeresd a hazát, védj és terjeszd határait s ha kell, légy kész érte feláldozni életedet.
3. Szeresd és mindenekfelett becsüld nemzeted és önzetlen szolgálataiddal növeld erejét.
4. Szeresd és tiszteld családot, gyerekáldással növeld nemzetségedet és a hont,, nevelj cselekvő magyarokat.
5. Szeresd embertársaidat s a szeretet jegyében szervezd emberi közösségekbe a teremtő munkára.
6. Tiszteld meg a közösséget mindennapi szorgos munkáddal.
7. Add meg mindennapi kenyerét munkásaid-

nak; adj annyit nekik, hogy takarékoskodhassanak is belőle.

8. Élj függelemben, ébressz bizalmat, gyakorolj fegyelmet, járj el minden dologban felelősséggel és hűséggel.
9. Törekedj tökéletességre s ehhez tiszteld a multat és építsd a jövőt.
10. Légy erkölcsben nemes életű, jellemes, fejleszd a közerkölcsöt és vállalj felelőséget embertársaid erkölcséért.

f) Közösségtudat.

Aki nemzetnevelésre szánja magát, annak «lsőrendű feladata a nemzetben s egyenként a nemzet fiaiban a közösségtudatot nevelni. Megértetni mindenkivel azt, hogy az összetartásban, az összefogásban s az egymásrautalódásban van a nemzet ereje. Hogy együtt minden dolgunk jobban, könnyebben, tartósabban és eredményesebben megy, mint amennyire egyenként, egymagunkban képesek vagyunk. Főként megértetni azt, hogy összefogás nélkül mennyi kicsiny erő kallódik el, melynek semmi értéknyilvánulása nincsen, mennyi kicsiny lángpislákolás lobban, melynek semmi fényét észre nem vesszük, mennyi kicsi pénzek porlódnak szét, melyeknek semmi gazdasági erejük nincsen. És megértetni azt, hogyha mindezeket a kis erőket, értékeket összetesszük, akkor azokból elsöprő erők, gyújtó lángok és nemzetfenntartó gazdasági erők keletkeznek.

A közösségtudatnak három főágazatát kell megbeszelnünk, úgymint: a biológiai, a történelmi és a teremtő közösségtudatot és végül beszélünk kell a közösség egyik önkéntes teremtő lelkéről, az egymásra utaltságról, valamint a szervezésről.

Biológiai közösségtudat.

Az egyén viszonyát a nemzethez *elsősorban* vérségi kapcsolata szabja meg.

A történelmi egyént a verség két irányban kapcsolhatja bele a nemzet testébe. A felmenőséget illetőleg ősökkel dicsekszik, s ősei nemcsak a neki nevet adó családból telnek ki, hanem a női oldalágak minden kapcsolatából is. Lelkiségének nagyobb részét egyenesen az anyától öröklí. Másutt fejtettem ki, hogy a magyar nép történelmi távlatában a ma élő magyarság minden egyes tagjára nézve fennáll a lehetőség, hogy benne a magyarság bármely ősi tagjából vérörökség rejtőzködjék, amennyiben a nemzet szabad vérkeveredésnek volt kitéve, ami különösen a vándorlások idején be is következett. A valóság azonban ezzel a lehetőséggel szemben az, hogy minden egyes tagban legföljebb 48 felmenő ősből van vér és így 48 szál fűz mindnyájunkat a nemzet történelmi vérközösségébe. Hogy kihez vezet ez a 48 szál, azt megállapítani nem lehet. A közül a sok felmenő közül, akiket a családfők segítségével ősünknek kimutathatunk, bárkire vezethet s éppen ez a bizonytalanság fontos a mi számunkra, mert ebben

nek kiépítésében cselekvőlegesen is résztvehesünk.

A nemzet vérközösségének kiépítésében tehát gyakorlati jelentősége van a családnak. A család már ezen a réven is a nemzet létalapját képezi. A biológiai közösségtudat gyakorlata tehát azonos a családalapítással és etekintetben egyénnek és nemzetközösségnek és az azt hivatalos formában kifejezésre juttató államnak egyaránt felelőségének teljes tudatában, történelmi hivatásérzettel kell eljárnia.

A családon belül pedig nevelni kell a családi öntudatot és azt egyáltalán tudatosá kell tenni. A családtudatnak a rokoncsaládok révén nemzetiségtudattá és ezen át a fajtájára büszke és magára sokatadó magyarban a nagy nemzettudatot kell éleszteni.

T ö r t é n e l m i   k ö z ö s s é g t u d a t .

Ennek jelentősége vetekszik a biológiai közösségtudat jelentőségével. A közös múltnak, abban a közös örömöknek, a közös dicsőségnek, a bánatnak, a közös szenvedésnek, a közös elnyomatásnak, abból a közös talpraállásnak, az ellenség közös leverésének, a közös győzelemnek, a közös hódításoknak s a békében a fejlődés közösen befutott útjainak, a közös országépítésnek mérhetetlen egybeolvasztó jelentősége van. Ez különösen fontos a mi esetünkben, a magyar nemzet testében, ahol a magyar fajnak egyrészt tör-

ténelmi lelkülete volt olyan, hogy hódításai során soha egyetlen népet ki nem irtott, el nem pusztított, hanem nemes lelkületéből kifolyólag maga között és maga alatt mindenkit élni hagyott, sőt vendéglátó betelepítéseket végzett. Másrészt pedig szomorú történelmi sorsa volt az, hogy a maga fajtájának pusztulásával nagy területeken megrokkant s így a szervezett, vagy a szervezetlen betelepítésekkel s a velük szemben gyakorolt türelmével más nemzetiségek elszaporodására alkalmat és módot nyújtott. A közösségtudatot a nemzetiségek felé a történelemközösség alapján kell ápolni és a történelemközösség lehetőségének megadásával kell fejleszteni.

A közös történelemnek azonban hódító és egybeolvasztó szerepe nemcsak a nemzetiségekkel szemben van, hanem, sajnos, még mindig hivatása van fajtánkkal szemben is. A felekezeti osztálykülönbségek elenyészésében elkerülhetetlen része lesz annak a lelkeket átító közösségtudatnak, mely éppen a történelemközösségnek, az együtt megépített múltnak, az együtt átküzdött, átszenvedett jelennek és az együtt vágyott, megtervezett jövőnek élményei alapján születik meg és kell megszületnie.

T e r e m t ő   k ö z ö s s é g t u d a t .

Ez a fogalom az élő nemzet mai munkaközösségeit és építő megmozdulásait öleli fel. Ehhez tudnunk kell, hogy a jelen életnek is hármas ága-

zata van. A társadalomnak és az államnak ugyanis egy szerkezeti közösségét lehet megállapítani, amit nagyrészt a végrehajtó hatalom képvisel, kisebb részben pedig az ipari, kereskedelmi és szociális közösségek valósítanak meg. Ezenkívül vannak u. n. szerkezetvédelmi vagy állapotbiztosító közösségek és végül különösen a jövődőt szolgáló fejlődési vagy nemzetépítő közösségek. Ha én mindezeket összefoglaló néven teremtő közösségtudatnak tekintem, úgy annak az a magyarázata, hogy az élet már fenn kifejtett felfogásunk szerint nem állapot, s épúgy a nemzet is és a társadalom is nem lényegében vett szerkezet, hanem egy örökkétartó folyamat, melyet nem annyira a meglévők megőrzésével, mint sokkal inkább újaknak megteremtésével lehet fenntartani. S különösen figyelemmel voltam ennek a címnek megadásával arra is, hogy az élet egyetemlegesen és elsősorban nyilvánul cselekvésekben, tettekben s ezt a cselekvényszerűséget akartam a címben is kifejezésre juttatni. *Az élet kényszere a fejlődés, s ezért a nemzet életében kényszer és követelmény a teremtő közösség.*

A teremtő- vagy munkaközösségtudattal kapcsolatosan a következő alapjelenségeket kell megtanulnunk: 1) a közösségi munkát megszenteli Isten, mert a közösségben tovább tudunk dolgozni, mivel kevésbé fáradunk a közösségi munkával. Ennek egyik magyarázata pedig az, hogy a közösségben a munka csakhamar magától ütemessé

válík, az ütemesség pediglen a munka és a pihe-
 nés szabályos beosztását s ezzel a munkabírá-
 s biztosítását jelenti. 2) A közösségben nagyobb
 munkaerővel dolgozunk és ennek következtében
 az időegységen belül is nagyobb teljesítményre
 vagyunk képesek, mint magunkban. A munkaerő
 fokozódása egyrészt a közösségben keletkező mun-
 kakedvtől, derűs, néha nótás hangulattól, az ön-
 kéntelenül kialakuló versenytől, másrészt atömeg-
 iélek erősítő hatásától, harmadsorban pediglen a
 munkának *már* az első pontban említett szabályo-
 zott menetétől származik. *A lélek a közösségben
 derűre, erőre kap és önbizalommal telik el.* 3) A
 közösségi munkának azonban legfőbb jelentősége
 a munkaösszetevődésben s vele kapcsolatosan
 olyan nagy erőt igénylő munkák elvégzésében van»
 amelyhez egymagunkban mégcsak a beindításhoz
 is erőtlenek vagyunk. Ez az ősi viribus unitis, az
 egyesült erő elvének megvalósítása. 4) A közös-
 ségi munkának legnagyobb jelentősége abban van»
 hogy a minőség nagymértékben fokozható. A munka
 a közösségi összefogás közben szétkülönödik sza-
 kaszai és ágazatai szerint, kire-kire csak résztel-
 jesítmények jutnak s azokat a gyakorlat alapján
 jobban és gyorsabban végzi, mint ahogy azt egy
 ember ezeremester-feladatos állapotban meg tudná
 valósítani. Éppen ezért a nagy ipari munkaközös-
 ségek mindenütt a munka feltagolására vannak
 alapítva.

A nemzet védelmi közösségei a honvédelem,

a csendőrség, a rendőrség, a bíróság, a közegészségügy, a társadalombiztosítás, a nyugdíjintézmények, a csecsemő- és aggvédelem, házasság- és családvédelem és még sok más nemzetvédelmi intézmény. A nemzetnevelés feladata a nemzetet mindezeknek az intézményeknek lelkes támogatására nevelni s azoknak áldásos munkájában a cselekvő részvételt fokozni. Magának a nemzetnevelésügynek is kell egy saját-védelmi intézmény megvalósítására törekednie, nevezetesen a nemzetlélek, a nemzetekölcs és nemzethit mételyezői ellen az elhárító küzdelmet megszervezni, mert a nemzetet az idegen szolgálatban álló kémek nem veszélyeztetik annyira, mint ezek az erkölcsi kútmérgezők.

A legtöbb védelmi intézmény csak megtartó, állapotmegőrző munkát végez, államrendszerünk is egy szerencsétlen nemzetpolitikai elv alapján stabilizációra törekszik és intézményeink közt kevés olyan van, mely lényegbeli feladatául a fejlődést vagy a tökéletesbülést tűzné ki. Márpedig a teremtő közösségtudat lényegében az alkotás, a fejlődés szolgálata után áhítozik. A nemzet lelkének idomításában, a nemzeti szellem formálásában itt várnak óriási feladatok a nemzetnevelésre. A jövőendő nemzedéknek meg kell értenie, hogy a még oly tökéletes helytállás, a fennmaradásnak még oly lelkes biztosítása is hanyatlásba vezet a szomszéd nemzetek előretörő száguldása közben. *A nemzet jövője az országépítés ütemén múlik, a jövő nagy-*

ságát nem annyira a közállapotok szilárdsága, mint inkább a fejlődés gyorsasága jelzi.

A nemzetnevelés lényegbevágó feladata a nemzettel megértetni és a nemzetet ránevelni az igazi teremtőközösségek megvalósítására, ránevelni arra, hogy a nemzet jövője az országépítés erején, szélességén és ütemén múlik és részleteiben azon, hogy a nemzeti fajpolitikánkat lépésről-lépésre mélyítsük, a társadalmi igazságosságot jobban megvalósítsuk, a közbiztonságot szünet nélkül tovább építsük, az állambiztonságot katonaságunk fejlesztésével, külpolitikánk tökéletesítésével, a nemzeti összefogás kiépítésével lankadatlan fokozzuk, a közjólétet a közvagyon gyarapításával és a köztermelés (ipar, közgazdaság) fejlesztésével emeljük, kereskedelmet, pénzügyet tökéletesítsünk, a nemzet állagát, erejét, egészségügyét, közszellemét és közerkölcsét, megszervezett közösségeken át a fejlődés örök útjaira vezessük. *A nemzet elé tűzzünk tehát nagy célokat és azok megvalósítására szervezzünk nagy lelki közösségeket a teremtő összefogásra.*

A közösség és az egymásra utaltság.

A közösségtudat elemi iskolájában nemzetalkotó szempontból is legnagyobb jelentősége van az egymásra utaltságnak. Ez szorosan következik a munkaszétkülönödés elvéből s továbbá szorosan következik abból a szerkezetből, melyen az állam személyi és dologi rendszerre alapszik. Az állam vagy társadalom közületének különleges feladatot

teljesítő munkása feladatának hűséges elvégzése közben nem ér rá a maga és családja közvetlen fenntartását szolgáló egész sereg munka elvégzésére. Ebben őt másnak kell helyettesíteni. Az állami hivatalnok nem ér rá a favágásra, nem ér rá a cipőtalpalásra, ehhez nem is ért s ezért ilyen vonatkozású szükségletében rá van utalva az iparosra, de épúgy rá van utalva a mezőgazdára vagy a kereskedőre. Viszont a favágónak nincs ideje a tanításra, az útépitésre, végrehajtásokra, nem is ért hozzá és ennek következtében az állam szervezetében elkerülhetetlenül rá van utalva a képzett emberre, aki mindezekhez ért, mert erre készítette elő magát. De ő is éppenúgy rá van utalva a kereskedelemre, a mezőgazdaságra, az állam pénzügyrendszerére, stb.

Ezek az egymásrautaltságok s azok világos tudata a nemzetközösségnek mind szervezeti, mind lelki kiépítésében mérhetetlen jelentőségűek. Aki ugyanis mindezt világosan tudja, akit erre szüntelen ránevelnek, az egyúttal azt is tudja, hogy a nemzet különböző alkotóelemei egymást kölcsönösen feltételezik, egymásra elkerülhetetlenül rá vannak utalva, és hogy az állam és társadalom alkotásában mindnyájan egyformán nélkülözhetetlenek. Ahol a társadalmi közösség tudatában nyilvánvalóvá válik ennek a kölcsönösségnek, egymásrautaltságnak, egymás kiegészítésének az elve, ott ennek nyomán egy mindenkinek kijáró közösségi megbecsülés, társadalmi béke, megelégedettség és társadalmi boldogság következik.

Az egymásrautaltság elvének azonban nemcsak erkölcsi jelentősége van, hanem az a nemzet szerkezeti és szervezeti erejét is jelenti, annak is alapforrása. Ezen át ugyanis a nemzeti élet fellen-dítésére és a nemzeti erő kifejtésére egy olyan szervezetet lehet és kell megteremteni, mely nem a lelki vonzódás bizonytalansága, hanem a szervezet és szerkezet biztonságának erejével kovácsolja egybe és hatalmassá a nemzetet.

g) A közösség és a szervezés.

Közösségeket kizárólag szervezéssel lehet megteremteni.

A szervezeteknek s a szervezeteken át megvalósuló vállalkozásoknak erőt sok feltétel ad: ezek között élői jár az eszmény, melyért a közösség küzd, következik a szervező eszményi személyisége, szervező és megtartó ereje, azután az általa megteremtett rendszer szerkezeti tökéletessége, végül pedig a szerveződéők önkéntes lelki ajánlkozása. A szervezetek létrehozásában az első közösségi lecke az, hogy önkéntesen járuljatok hozzá a szervezetek létesítéséhez, mert ezzel az önkéntességgel a magatok felelősségét és a magatok munkára ajánlkozó lelkét viszitek bele a szervezetbe. A második lecke az, hogy magatok közül, akik a megvalósítandó munkához mindnyájan értetek, választok ki a legértelmesebb, a legéltrevalóbb, a legelevenebb mozgású embert, akiről azt veszitek észre, hogy fellépése parancsoló, idegei edzettek, szava messzehordó, látása éles, ítélete gyors és

szegfejére ütő, akarata szívós, elhatározása biztos s akiben szívesen bíznak, aki felé ösbizalom vagy éppen összeretet irányul. A szervezőnek világosan kell látnia és célját a közösség számára világosan és határozottan kell kitűznie, a közösségi eszményt fáklyaként kell magasra helyeznie. A szervező a szervezés alatt az ösbizalomból kifolyólag felelőségének tudatában teljhatalommal jár el. A szervezőnek a szervezendő közegek között s egyúttal a szervezet ható terén kell dolgoznia. Egyrészt azért, mert rendes helyi és személyi ismerettel kell eljárnia, másrészt azért, mert a szervezet biztonsága és életképessége nem nélkülözheti a szervező lelkihatásait. Természetes dolog, hogy évégett szervező egyéniség vagy szervezőként nem lehet közönséges embert kiválasztani. Annak hivatása sok tekintetben apostoli hivatás, de sok tekintetben hadvezéri hivatás is. Szónoki készség, rábeszélő tehetség, gyors elhatározás és cselekvésbiztonság kell, hogy a szervezőt jellemezze. A szervezőnek azt is kell tudnia, hogy a szervezés társadalmi, nemzeti életfolyamat, melynek kezdete és folyamata van, amely azonban véges befejezést sohasem nyer, mivelhogy a szervezetet fejlődésre képes formában kell megteremteni és fejlődése közben is folyton tovább kell igazgatni és folyton tökéletesebbé kell megszervezni. A közösség áll vagy bukik a szervezővel és szervezetével, s a közösség jövődjé függ attól, hogy minő szervező teremtette meg és a szervező minő igazgatót állít a maga helyébe a szervezet élére.

Nemzeti életünkben, sajnos, erről a nagy valóságról: nevezetesen a szervezés jelentőségéről vajmi keveset tudnak és vajmi keveset hallanak. A társadalmi és a nemzeti munka mindenütt kimerül az üzemmegkövetelte igazgatással és az állapotok fenntartására irányuló végrehajtással. Sehol észbe nem veszik azt, hogy — amint már ismételtlen mondtam — a nemzet egy lényegében soha nem szünetelő, folytontartó történelmi fejlődés és hogy a fejlődés sehol magától nem megy, hanem azt mindig és mindenütt meg kell szervezni, útba kell indítani és annak menetét biztosítani kell. Erre pedig az üzemi lét biztonságára hivatott üzemszolgálatos ember nagy elfoglaltsága miatt képtelen és alkalmatlansága miatt rá nem hivatott. A fejlődés szolgálatára s a fejlődés megszervezésére mindenütt, minden közösségi ágba, államiban csakúgy, mint társadalmiban, kereskedelmiben csakúgy, mint ipariban, szervezőkre van szükség. Nagy nemzeteket s a nemzeti életben nagy történelmi fordulatokat mindig nagy szervezők teremtettek meg. Árpád és Mátyás király nagy hadseregszervezők voltak. Bethlen Gábor nagy államszervező volt és mindők számunkra nemzeti életünk legdicsőségesebb korszakait biztosították. Hitler és Mussolini a világtörténelem legnagyobb szervezői között is kiemelkedő példányképek s mind a kettő nemzete számára a világtörténelem legnagyobb korszakait, a népi nemzeti élet legerőteljesebb fellendülését teremtette meg s a nemzeti lét legnagyobb gondolatait valósította meg.

IV. KIKNEK SZÓL A NEMZETNEVELÉS?

A társadalmat általán három rétegre szeretik életkor szerint osztani, úgymint: a nevelhetetlenek, a nevelődők és a neveltek rétegére. Nevelhetetlennek minősítik a kisgyereket csecsemőkora körül és az elkövetkezendő pár esztendő alatt, amíg a neveléshez szükséges lelki értelem fogyatékos. Viszont az iskoláztatásról azt vélik, hogy annak rendeltetése különlegesen a nevelés lévén, befejeztével a nevelésnek vége is van.

Felfogásom szerint azonban ezzel szemben az adott valóság az, hogy a társadalom nevelését soha és sehol és semminemű életkorra való vonatkozásban befejezettnek nyilvánítani nem lehet. A társadalom általán inkább neveletlen emberekből áll, mint jól neveltekből. Nem lehet a nevelésnek életkorhoz szabott kezdetét vagy végét megjelölni. A nevelés soha elég korán nem kezdődhetik s elég későn nem végződik. Az újszülöttet az első naptól kezdve nevelni kell és nevelni lehet, még a lélek kérdéseiben is. Ez az első, kezdeti nevelés természetesen az életmegnyilvánulásoknak u. n. rendhezszoktatásában nyilvánul. Rendet kell tartani a gyerekekkel kapcsolatos mindennemű cselek-

vésben, kezelésben és ezzel jövője szempontjából a nevelésnek alapjait: a rendtartást rakjuk le. Sőt szabad odáig mennünk, hogy még a magzati életkorra is kiterjeszthetjük a nevelés kérdését a rend tekintetében. Az anyának életrendi szokásai a magzatra is kihatnak és ennek következtében a betartott, rendszeres életmóddal ráneveli és igazán vérébe lehet oltani a rendet. Nagyjelentőségű a felnövő kisdéd gyerekek iskolaelőtti lelki nevelése. A lélek a fejlődő gyerekekben a legképlékenyebb állapotban van és alapvonásaiban ebben a korban legkönnyebben igazítható; szeretetre, ragaszkodásra, rendtartásra, utánzásra, szolgálatkészségre és életmegnyilvánulásaiban a cselekvőlegességre ebben a korban lehet legjobban megszoktatni.

Az iskolaalatti léleknevelés kérdésével nem kívánok foglalkozni. Nevelői rendszerünkben szépen ki van dolgozva. Szerintem főbb vonásaiban az értelem nevelésére és nem a szellem tartalmi telítésére kell az iskolai nevelésnek törekednie. Több gond fordítandó a jellemképzésre és nemcsak elvi és elméleti szempontokból, hanem gyakorlati alapon is. Az iskola életét úgy kell megszervezni, hogy ott alkalom adassék a jellem kiütkezésére, illetőleg kiépítésére. *Az iskolai nevelést, szemben az iskolaelőtti általános értékű, tehát minden emberre vonatkozó neveléssel, határozottan nemzeti neveléssé kell tenni.* A szakokban, tantárgyakban szétkülönödött és széttagolt oktatás helyett egy

olyan egységesítést kell megvalósítani, melyben minden a nemzeti erő fokozásának legfelsőbb elve szerint igazodik, ez volna a *nemzeti erők kifejtésének közoktatásrendszere*. Nincs ugyanis az iskolának az a tárgya, melyet fel ne lehetne használni legalább a *közösségi élet* elveire és szükségére vald nevelésre. És viszont bőven van tantárgy, melyben ehhez a közösségi lelkülethez e nemzeti közösségi érzületet is hozzá lehet adni. így a történelmet, az irodalmat, a néprajzot, a művészetet és a földrajzot mindenütt és minden fokozaton úgy kell tanítani s csak annyiban kell tanítani, amennyiben az a nemzetnevelés szolgálatában áll. Az élettudományi tárgyak szintén igen nagy mértékben állíthatók a nemzetnevelés szolgálatába és éppen ezért a nemzetnevelés terén első helyet kell biztosítani számukra. A valláserkölcsei nevelést pedig föltétlen nemzeti alapra kell fektetni»

A nemzeti élet cselekvések szüntelen láncolata lévén, a nemzeti nevelést szolgáljuk azzal, ha az oktatást cselekvőlegessítjük. Ha tehát a helytálló emlékezés helyébe a mozgalmakban gazdag élményszerítést visszük bele. Mindent, ami a tanításban nemzeti vonatkozású, azt élménnyé kell tenni. A földrajzot élménnyé kirándulásokkal, az irodalmat élménnyé ünnepélyek rendezésével és a történelmet is lehetőleg élménnyé az események megjátszásával, történelmi színművekkel. A cselekvőlegességet pediglen különösen a tornában kell és lehet minden vonatkozásban megvalósítani, midőn a test-

gyakorlást nemzeti alapokra fektetjük és abban a nemzeti tornát, nemzeti játékokat, népies tornaszokásokat, testedzéseket valósítjuk meg. A torna is legyen — amikor csak megtehető — neves történelmi vidékekre vezető kirándulás, katonai és harcászati alakulatokban.

Az iskolautáni nevelés némely vonatkozásban mint u. n. iskolánkívüli nevelés meg van oldva az alsóbb néposztályok számára. Ez is azonban túlnyomórészt népművelés, mint inkább népnevelés és inkább a szakoktatás kérdéseivel foglalkozik, mint az igazi lélekneveléssel, illetőleg nemzetnevelési kérdéssel. Márpedig *az igazi, lényegében vett nemzetnevelés az iskola után következik, mert az ifjú a nemzet értékes elemévé a nemzet testében vállalt Újfenntartó hivatásával válik.* A nemzet történelmi közület lévén, a nemzeti élet és a nemzet történelme csaknem teljességében a felnőttek részvételével folyik s ha a nemzetnevelés a nemzeti történelem megfontolt, tervszerű igazítása, akkor a nemzetnevelésnek is lényegbevágóan kell folytatódnia az iskolák lezárása után, így pl. a nemzet középtársadalmi rétegében az egyetem után. És elkerülhetetlen a felnőttek nemzeti nevelése a még oly erős és megszervezetten keresztülvitt iskolai nemzetnevelés után is, mert a nemzet életébe kapcsolódó felnőtt életkor oly hosszú, hogy azalatt a nemzet történelmére lényeges változások játszódnak le a külvilágban, ehhez pedig nemcsak a fiatalságot és nem elsősorban a politikai gondolko-

zásra éretlen fiatalságot, hanem a felnőtteket kell hozzáigazítani. Az iskolánkívüli népművelés ezért mai méretével a nemzetnevelés szolgálatát a nemzetnek az iskolából és a katonáskodás alól kikerült nagy rétegre teljesen elégtelenül képes megoldani. A nemzetnek életkorban felsőbb rétegének nemzetnevelését széles alapokon kell megszervezni, amennyiben *mindenki rendszeresen és válogatás nélkül* alávétendő a nemzetnevelésnek. Ennek megvalósítására a meglévő szolgálati közületek használandók fel: a polgármester a város hivatalnokait, a bankigazgató a bank alkalmazottait, a gyár vagy a bányatelep igazgatósága a telep tisztviselőkarát és munkásait, stb. köteles a nemzetnevelésben részesíteni.

Az elmúlt két évtized nemzeti életünkre szorosán ható két példát is felmutat számunkra a felnőttekkel szemben is szüntelen gyakorlandó nemzetnevelés szükségességére. Az egyik volt a fiatalok és öregek harca az állások betöltésével kapcsolatban, a másik pedig nemzeti életünk igen nagy sorskérdése, nevezetesen nemzeti állásfoglalás az elszakított részek visszaszerzése ügyében s ezzel kapcsolatosan a trianoni békeszerződés újrafelvételének a kérdése. Mindkét probléma készületlenül és előkészítetlenül találta nemzetünket.

Emlékezetes, hogy a mintegy hatezerre rúgó állástalan okleveleseink mozgolódásával szemben a minisztériumnak kezdetben az volt az álláspontja, hogy az állam azzal, hogy közegei útján diplomát

ad a fiatalságnak, nem vállal felelősséget az elhelyezkedésükkel szemben s nem lehet az állam álláskereső közvetítőhivatal. Pedig, mihelyt oly tömegesen mutatkozik az állástalanság, mint aminőként a letűnt évtized derekán mutatkozott, tehát mihelyt az a nemzet fiatalságát egyetemlegességében súlytó jelenséggé vált, azonnal nemzeti érdekről van szó és azonnal kormányintézkedésre van szükség, mint ahogy ezek az intézkedések üdvösen be is következtek. — Helyes volt a fiatalság részéről, hogy ők ezt a kérdést az ifjak-öregék harcává tették, mert ma is az a helyzet, hogy éppen az öregék táborában rengeteg az álláshalmozás és rengeteg a nyugdíjasok részéről elkaparintott olyan állás, melyekbe a fiatalság jogosan kérezkedik bele. A helytelenség az ifjúság részéről csak abban nyilvánult, hogy ebből ellentétet kovácsolt ifjú és öreg között és megszakításra vitte azt a láncfolytonosságot, amely a nemzet minden életkorú tagja között fenn kell hogy álljon s ha nem volna kialakulva, akkor azt éppen a fiatalságnak kellene megteremtenie. — Nemzeti érzésükben neveltség hiányára mutat az öregék részéről az, hogy az ifjúság jogos követelésének és az ifjúság céljai elérésének nem állottak önkéntes felajánlással szolgálatába. Aránylag oly csekély volt az álláskövetelő, hogy könnyűszerrel lehetett volna ország-szerte annyi állást üríteni, hogy minden ifjú panasz nélkül vághatott volna bele a magyar életbe. Nem beszélve megint arról, hogy az állam erős

kézzeel egyik napról a másakra oldhatta volna meg a fiatalság elhelyezését és óvhatta volna meg a nemzetet attól a kínos szakadástól, mely nem elmúlás nélkül éleződött ki ifjú és öreg nemzedék között.

Hiányzott a trianoni béke újrafelvételének kérdésében is a nemzet történelmi szempontjait, a nemzeti becsületet, a nemzeti önérzetet figyelemre méltató és átfogó gondolkodásnak terjesztése és a nemzetnevelői szempontok figyelembevételé. Sajnos, ezzel a kérdéssel külpolitikai kényessége miatt nem foglalkozhatunk kellően. Ellenben a nemzetnevelés érdekében nyomatékkal hangoztatnunk kell, hogy Árpád fejedelem nemzete az országot nem tárgyalásokkal, nem mások kegyelme alapján szerzte, hanem kardja élével és vére hullatásával. — *Meg kell tanítanunk a magyar ifjúságot arra, hogy elveszett országrészeket maradandólag csak a földrehullott vérrel lehet biztosítani s a visszaszerzett honrészek biztonsága azoknak a nyugvóhelyeknek számától függ, melyeket a hazatért föld az érte vértett hősöknek adott.*

V. A NEMZET NEVELŐI.

Ezt a kérdést is megint abból a szempontból kell kifejtenuk, hogy a nemzet nevelése a nemzeti történelem megfontolt igazítása. Ha az előbbi fejezetek szerint parancs volt számunkra az, hogy a nemzet minden rendű és minden korú rétegét szüntelen nemzetnevelésben kell részesítenünk, akkor itt is parancs, hogy a nemzetnevelés sokrétű, sokoldalú és mérhetetlen jelentőségű feladat s azt nem lehet kizárólag a nemzet hivatott nevelőire: a közoktatásügyi kormányzat által képviselt tanítói testületre bízni. Nem lehet, mert az oktatói testület hatásköre a nemzet teljességéhez mérten időben, térben, mennyiségben és minőségben korlátolt.

Meg kell állapítanunk mindeneknek előtte azt, hogy a nemzetet látható és láthatatlan erők egyaránt nevelik.

A látható nevelői erők között elsősorban ott állanak a magyar anyák. Időrendben másodsorban következnek a hivatalos nevelői testületek. így előbb a mindennemű iskolák, továbbá a cserké-

szek, a levente- és katonaintézmények, iskolánkí-
vüli népművelés, lövészegyesületek, vitézi szék
Zrínyi-csoportja és végül minden rendű közület-
nek felelős vezetőszemélyiségei.

Természetes dolog, hogy ezt a nagyméretű
és nagyfelelősségű nevelői tényező-halmazatot meg-
kellene a nemzetnevelés érdekében szervezni, előt-
tük történelmi hivatásukat tudatosá kell tenni s a
feladatot kinek-kinek számára kiosztani és magukat
is a nemzetnevelés szolgálatára megnevelni.

Elsősorban is megszervezendő és kimunká-
landó az anyák elhívása a nemzetnevelés terén.
Tudatosá kell tenni azt a női feladatot, mely a
leendő anyákra vár és amely a családban a meg-
lévő anyák vállaira nehezedik. A tudatosításnak
kétoldalúnak kell lennie. Elsősorban is a nemzet
egyetemének kell tudnia, hogy az anyák a nem-
zet testében az elsőosztályú nemzetnevelői felada-
tot teljesítik, s ennek megfelelő becsületnek és
tisztületnek, támogatásnak kell kijárnia az anyák-
kal szemben. Másodsorban pedig maguknak az
anyáknak kell tudniok, hogy mennyire jelentős,
mennyire nemzetépítő és nemzetalakító és meny-
nyire történelmileg szent az ő hivatásuk. Tudniok
kell az első lépésnél: a gyerekáldás kérdésénél. A
feladat nagyságérzetének kell könnyűvé tennie szá-
mukra a nagy feladat, a nagy teher viselését. Tud-
niok és érezniök kell felelősségük nagyságát, de
egyúttal feladatuk nehézségeit is a gyermeknevelés
terén, mind a testi gyarapodásban, mind az egész-

ség kiépítésében, mind pediglen a kisedd lélek-
idomítása terén. Mindezekhez természetesen igazán
megfontolt, igazán tervszerű, igazán megszervezett
és igazán szívós következetességgel keresztülvitt
anyanevelésre van szükség. 14-15 éves korban
feltétlenül le kellene zárni minden nő számára a
műveltségnyújtó szellemi nevelést és utána minden
lánygyermeknek olyan nevelést nyújtani, mely őt
a család megalapítására, a háztartás vezetésére és
a családfői feladatok nevelésrészének elvégzésére
készíti elő. Ennek van kétakkora fontossága, mint
bármely leventeintézménynek és van olyan nem-
zeti történelemformáló jelentősége, mint a honvé-
delmi intézkedésnek.

Nem céлом és nincs terem rá, hogy hivata-
los nemzetnevelői testületek, tehát az ország ok-
tatótestületeinek szerepére térjek ki a nemzetne-
velésben. Ennek a kérdésnek megoldására debre-
ceni előadásom óta lényeges lépések tettek meg.
A vallás- és közoktatásügyi minisztériumban külön
osztály foglalkozik ezzel a minisztérium feladatai
között mindeneknek felette álló legnagyobb kér-
déssel. Ezt a kérdést nem lehetett külön az elemi
iskolák, külön a középiskolák, külön a polgári is-
kolák és külön a felsőoktatás ügyfeladatának te-
kinteni. Ahogy van testnevelési szakosztály a mi-
nisztériumban, épügy és még különösebbül meg
kellett létesíteni a nemzetnevelési osztályt is. En-
nek feladata megszervezni azt, hogy a különböző
fokú iskolák minden tárgyát, amennyire lehet, a

nemzetnevelés szolgálatába állítsuk. El kell dőlnie, hogy a nemzeti tárgyakkal hogyan lehet megoldani azt, hogy az órákon legalább a minden nemzet számára szükséges közösségi tudatot ápolják s viszont a nemzetnevelési tárgyakat: minők a történelem, a földrajz, az irodalom, művészet-történet, néprajz, hogyan lehet az utolsó szóig, az utolsó mondatfordulatig a nemzetnevelés mélyítésére felhasználni. És ennek a nemzetnevelési osztálynak feladata megoldani a tárgynak, mint nemzetnevelésnek tanítását a középfokú és a felsőfokú oktatásban. A legfőbb és a legjelentősebb feladat és a legelső lépés ezen a téren, amit meg kell tennünk, a nemzet nevelőiben a történelmi öntudat ébresztése.

Az állami végrehajtó hatalom és mindenemű közület rendeltetését kimerítve látja a közszolgálat becsületes és hűséges elvégzésével. Ez is és ennyi is beletartozik a nemzetnevelésbe. Hiányos és káros az idevonatkozó közfelfogásban azonban az, hogy mint már sokat hangoztattam, a nemzetet, az államot és az általuk közelebbről betöltött hatókörzetet állapotnak tekintik és magukat a közállapotok hűséges megőrzőinek minősítik. Itt is át kell itatnia mindenkit annak a tudatnak, hogy a közszolgálat nem állapot, hanem az is folyamat, amely, mint az emberrel kapcsolatos minden jelenség, célok felé tör és önmagában hordja az előrehaladás és tökéletesbülés jelvényeit. Arra kell a közszolgálat érdekében mindenkit nevelni, hogy az általa be-

töltött hivatás egyszerűsítésére és tökéletesítésére törekedjék. Arra kell ránevelni mindenkit, hogy munkáját nem a maga érdekében, mégkevésbé a fizetéséért végzi, hanem munkája a nemzet életének szerves kiegészítő része s a nemzet jövőjének egyik nélkülözhetetlen feltétele.

Tehát a közéletben is nemzetnevelést végzünk akkor, ha mindenkinek lelkében felélesztjük az ő történelmi személyiségét és az abból folyó történelmi felelősséget. *Ennek terjesztésére és megszervezésére mindig és mindenütt a közületek vezetői kötetesek.*

A nemzetet a látható erőknél is sokkal nagyobb mértékben nevelik azok a láthatatlan erők, melyeket számára a történelem és a történelemcsináló egyéniségek, ezek között különösen a nemzetnevelés örökgyói jelentenek. A nemzet lelki-ségének leghűségesebb tükrét történelmében látja és jövődjének a legmegnyugtatóbb biztosítékát történelmén át birtokolja. Úton, útfélen cseng a fülünkbe, hogy jövőt csak múltra lehet építeni, s a mi magyar múltunk valamennyi nemzeté között a legmegnyugtatóbb bizonyosság a szebb jövő boldog hite számára. A történelemmel szemben csak egy a kötelességünk: azt ismernünk kell, azt lelkünk alkatrészévé kell avatnunk s azt magunkkal mindenüvé és mindig kell hordanunk, hogy ahhoz méltóan viselkedjünk. Észben kell tartanunk azt, hogy testünknek is van történelmi múltja, a mi alkatunk azon az úton épült fel, melyet eleink be-

futottak. Izmaink azonmód feszülők, ahogy őseink izmai feszültek és csontjaink azonmód kemények, ahogy őseinké kemény volt. Isten ezen a részen megkönnyítette sorsunkat, mert mindenben, amit őseink évezredek során kiverekedtek a maguk számára, maradék nélkül részesít bennünket. Még az életrevalóságot, a tűrő, szenvedő, a természet megpróbáltatásaihoz alkalmazkodni tudó készséget is maradék nélkül átszarmasztatta minékünk. A lelkivilággal azonban nem így jártunk. Itt csak a készséget, arravalóságot kaptuk hozományul, szellemi és erkölcsi történelmünk nem él bennünk már a születéskor, hanem azt meg kell tanulnunk. Magunkra is, a nemzet nevelőire is az a kötelességszerű nagy feladat hármlik, hogy történelmünket, irodalmunkat erőmegfeszítéssel, tanulással kell birtokba vennünk s honunkat is, mely lelkünk tükrevé vált, szintén szorgalmas tanulással kell megismernünk. *A honismeret, a történelemismeret, a nemzeti irodalom és a nemzeti művészetismeret becsületagy minden magyar számára és valamenynyi a nemzetnevelés nélkülözhetetlen alapeleme.*

A mi történelmünkéből a nemzet nevelődésére megtanulhatjuk, hogy a magyar fajára büszke, szabadságszerető nép. Honszeretetünk és alkotmányhűségünk példátlan. Rólunk már az ősidőkben feljegyezték, hogy vitéz, katonás nemzet, a hadban kitartó és gyorsan mozgó nép vagyunk. A bajtársi becsület, akár katona és katona között, akár nemzet és nemzet között került megvalósításra, egy

évezreden át kísért bennünket. Európai eszmékért a keresztesháborúkban, a török-tatár harcokban talán a legtöbb vért áldoztunk. A nép igénytelen, türelmes, példátlanul munkabíró, éghajlati változathoz könnyen alkalmazkodó. A történelem minden fordulatan magabízó emberek voltunk. Ez segített győzelmekhez és ez segített át annyi vészen, Muhi-pusztá, Mohács, Világos és Trianon veszteségeinek elviselésében. Vele szemben a nagyhatalmi tébolyodottság sohasem szédített meg bennünket. Nem tartozunk a hódító népeknek a sorába, bár a vállalkozó kedv mind belső, mind külső vonatkozásokban erényeink közé tartozik. Népünk lelki-világát egy felsőbbrendű, nemes emberi szemlélet jellemzi, melyből vendéglátó természetünk, művészszeretetünk, hagyománybecsülésünk, sőt család- és gyerekszeretetünk is származik. Önbizalmunkból és önértékismeretünkéből kifolyólag jó adag egyéniesség lakozik bennünk; ezeket az értékeket azonban csak azok tudták hasznosítani, akik a nemzetet összefogásra vezérelték. Ezért kell a történelemből kiásni azokat a nagy alapokat, melyekre összefogásunk révén történelmünk dicső lapjait írtuk akár Árpád alatt, akár Mátyás király alatt.

Különösen jelentős eszköze a nemzetnevelésnek nagy nemzetnevelőink elveinek és életének ismerete és ismertetése. Itt a nemzetnevelésnek elsősorban foglalkoznia kell a nagy szervezők életével és életművével, a honfoglaló Árpád fejedelem hadi szervezetével, Mátyás királyunk nagy szervező te-

hetségével és a legnagyobb szervezőnknek: Bethlen Gábornak életével, ki ragyogó példát mutatott arra, mit lehet Erdély kis népével véghezvinni, ha azt valós adottságok teljes kihasználásával s ha azt a szellemi élet magasra emelésével megszervezzük s aki ragyogó példát mutatott arra is, hogy mire lehet egy kis népet nemzetközi vonatkozásban emelni, ha ahhoz a diplomáciai kapcsolatokat is mesteri kézzel megszervezzük.

A nemzetnevelés érdekében meg kell ismerkednünk azokkal az örökség-hagyókkal, akik nemzeti fejlődésünk alapjait, a jövődő biztonságát könyvekben rakták le, tehát nagy törvényhozókkal: István királlyal, Kálmán királlyal és Werbőczyvel. Meg kell ismerkednünk azokkal, akik bátrak voltak hibáinkat ostorozni: a Zrínyiekkel, Berzsenyiekkel és Széchenyiekkel; meg kell ismerkednünk azokkal, akik bennünk a hitet és a hazaszeretetet ápolták, itt elsősorban Zrínyivel, Köleseivel, Vörösmartyval és Petőfivel. Meg kell ismerkednünk azokkal a nemzetnevelő örök-hagyókkal, akik hirdetői voltak a magyar faji öntudatnak, a nagy összefogásnak s annak az alapeszmének, hogy bajainkból csak saját erőnkön vergődhetünk ki és jövődőt csak saját erőnkől építhetünk. S ebben a tekintetben sohasem tudjuk eleget tanulmányozni Zrínyi életművét és Széchenyi István nemzetnevelő alkotásait. A legfőbb példa pediglen, amit a nemzetnevelőktől meg kell tanulnunk: az elveiknek cselekvésbe való átvitele és életünknek cselekvé-

sekkal való telítettsége. — A magyar történelem három nagy nemzetépítőt tár elénk, három nagy cselekvő személyiséggel ismertet meg bennünket: az egyik IV. Béla, aki a tatárdúlás után romokban heverő országot egy emberi élet alatt teljesen újraépítette, mert szüntelen cselekedett és cselekedett. A másik Zrínyi Miklós, ki nemcsak költő vala, nemcsak a szellemi műveltségnek egyik ragyogó példaképe vala, hanem számunkra a legcselekvőbb magyarnak példaképe is. Hős a harcok terén és építő a béke esztendejében. De ilyen volt Széchenyi István is. Csodálja az ember Széchenyi életében, hogy mikor ért rá kötetek sorozatát megírni, amikor az élete lényegében a nemzet reális boldogulását szolgáló alkotásokban telt el. S végezetül Zrínyiben is, Széchenyiben is tekintenünk kell, mint nemzetnevelőkben, a népi gondolat akkori hőseit. Zrínyi a pórnépet, mint katonát becsülte sokra. Széchenyi is világosan látta, hogy a nemzet ereje a parasztságban és a jobbágyságban fekszik és hogy felszabadításukkal a nemzetet egyszerre mekkorára lehet nevelni.

A nemzetet neveli tehát személyi részén a család és abban elsősorban az anya, az iskola, a cserkészlet, a leventeintézmény, a katonaság, a lövészegyesületek, iskolánkívüli népművelés, a testgyakorló intézmények, a közegészségügyi szervezet, közigazgatási téren az államhatalom teljes végrehajtó szervezete, a bírói kar és a közbiztonsági szervezet, mindennemű közület (közgazdasági, ipari,

kereskedelmi, mezőgazdasági, társadalmi, politikai) vezetősége és végül a legkülönösebbképpen az egyházak.

Nem szeretném elhanyagolni a nevelőszemélyek felsorolásánál az egyetemes felelősségtudat kérdését, melyből világosan következik az, hogy a nemzet minden tagja egyúttal nemzetnevelő is, mert az általános felelősségtudatból kifolyólag köteles környezetére vigyázni és ez a köteles ellenőrzés a nemzetnevelésre is vonatkozik.

Tárgyi szempontból nemzetnevelő a történelem, az élettudomány (beleértve az orvostudományokat), a nemzeti nyelv, az irodalom, a nevelés-tan, az erkölcs- és hittudomány, a népi életre vonatkozó tudományok, a földrajz, a testgyakorlás és a jog- és kötelességtudományok foglalatja és minden más tárgy, amennyiben azt a közösségtudat ápolására fordítjuk, köztük a művészetek.

Ha a személyi részen felsorolt intézmények nemzetnevelői jelentőségét abból a szempontból nézzük, hogy közülük melyik érintkezik a nemzet legnagyobb részével az élet leghosszabb szakaszán át, kiderül, hogy egyfelől az anyát, másfelől pedig az egyházat látjuk a nemzet legnagyobb rétegével tartós érintkezésben és ebből nyilván látszik, hogy a megfontolt nemzetnevelési törekvés az anyáknak és az egyházak szolgáinak, mint közvetítőknak nemzetnevelésére kell, hogy a legnagyobb súlyt fektesse. Ha pedig a tárgyakat nemzetnevelői értékeik szempontjából nézzük, akkor elől vannak a

történelmi és élettudományi tárgyak együtt az erkölcsstannal, melyek a faji öntudat, a közösségtudat és a küzdő jellem kialakítására elsősorban alkalmasak.

VI.

A MAGYAR NEMZETNEVELÉS SZOLGÁLATA.

Megállapítottuk, hogy a nemzetnevelés a nemzet történelmének megfontolt irányításával azonos és azt is, hogy a nemzet minden rétegére, mindkét nemére és mindenkorú tagjára kiterjed. Kifejtettük, hogy feladata elvi lényegében a magyar öntudat, a magyar összefogás és a honért küzdő magyar személyiség, ill. életközösség kiművelésében áll. Szélesen kifejtettük, hogy tárgyi vonatkozásban öt ágazata van a nemzetnevelésnek: a nemzettest, a nemzeterő, a nemzetegészség, a nemzetszellem és a nemzeterkölc, ill. hit ápolása és fejlesztése. Kifejtettük azt is, hogy minden egyes ágazaton hármas munkát kell megvalósítani a megtartás, fejlesztés és elhárítás jegyében. Felsorakoztattuk azoknak a közegeknek sokaságát is, melyek nemzetneveléssel foglalkoznak, ill. foglalkozhatnak.

Az elmondottakat megkísérlem minden nehézségük ellenére is táblázatban áttekinthetőleg összefoglalni.

Nemzeti erkölcs, hit	Nemzet-szellem	Nemzet-egészség	Nemzeterő	Nemzettest	Közigazg. szolgálat
Vallástalanság, egyház-, katonasági és társadalmi laza erkölcsök ellen	Védekezés a kútmérgezők ellen, individualizmus ellen	Egészségvédelmi közigazg. intézmények. Fajjeg.-ügy. Fajnemesítés	Küzdelen az elhasználódás, felörlődés ellen	Küzdelen az egyke ellen, elégtelen táplálkozás ellen. Fajvédelem	Védelmi munka
Fajszereget, önfeláldozó lélek, fegyelmezett lélek	Öntudatnevelés, összefogás, küzdő szellem kiképzése	Edzés, vitamintáplálkozás, hormonélet ellenőrzése, házasságpolitika	Testgyakorlás	Gyerekéldás, táplálkozás, nemzetségek asszimilációja	Fejlesztő munka
4-től halálíg	6-tól halálíg	Fogamzástól halálíg	6-65	1-50	Életkor
Főként vallásügy, de az összes többi minisztérium	Valamennyi minisztérium	Belügy	Hadügyi Közoktatásügy	Család, nemzeti génusz	Közigazg. szolgálat
Család, egyház, iskola, nemzet egésze	Család, iskola, leventeség, katonaság, Zrínyi-csoport, lövészegylet, minden közület	Család, orvosi, közegészségügyi szolgálat, zöldkereszt	Család, iskola, leventeség, katonaság, lövészegylet, torna- és kiránduló egyletek	Család, nemzeti génusz	Közigazg. szolgálat

Az elmondottaknak a valósággal való összevetéséből kiderül, hogy nemzetnevelésünk mai állapotán szervezetlen, zilált állapotban van. Nincs nemzetnevelésünknek egységes alap gondolata, nincs világlátás a feladatok kitűzésében, nincs átgondolt tagolás, nem látják a feladatnak sem nagy nemzetalkotó jelentőségét, sem méreteiben kibontakozó nagyságát, sem szolgálati hovatartozandóságát. Csak egy nagy örvendetes jelenség nyilvánul a mai magyar életben, nevezetesen az, hogy a nemzetnevelés egy nagy csomó önkéntes fellobbanás folytán sok ponton megindult. De itt is hiányzik az összhangolás, a közös munka, a feladatok megosztása, a munkaterek kijelölése és a nemzet egészének egyöntetű, átfogó munkálása.

S mind ez a sok baj visszavehető egy alapfogyatékosagra, a szervezetlenségre. Ha a világon valamit szervezni kell, úgy az elsősorban a nemzetnevelés. Ezt ékesen megmutatta Mussolini és Hitler. S ha a nemzetnevelés belső elemi feladatként a közösségek megteremtésére törekszik, már ez a köteles munkája is magán hordja a tennivalók alaplényegeként a szervezést. Közösségek megteremtése lényegében ugyanis szervezési munka. De elkerülhetlenné teszi a szervezést a feladatok sokasága, különműsége, a szervezendő tömeg és terület nagy mérete és a nemzetnevelő közületek nagy sokasága is.

A nemzetnevelés ezeknek a sokoldalúságoknak ellenére is egy nagy feladategység, mert egy-

felől a nemzetegység kimunkálására, a nemzetető megvalósítására törekszik és mert az egyént is e sokféle rávonatkozó kérdésen át a nemzet tökéletes fiává akarja nevelni.

Ezért a nemzetnevelés nagy feladatának tökéletessége az egységes központi irányítást követeli meg. A nemzetnevelést egyvalakinek meg kell szerveznie s a szervező részére a nemzetnevelés végrehajtására egy központnak kell rendelkezésre állania.

Ezt a központot meg kell teremteni:

1. a szellemi irányítás egységének,
2. a különböző helyeken szolgáló nevelőközözegek összhangelolásának,
3. a nemzetnevelésnek a nemzet egészére való kiterjesztésének szolgálatára.

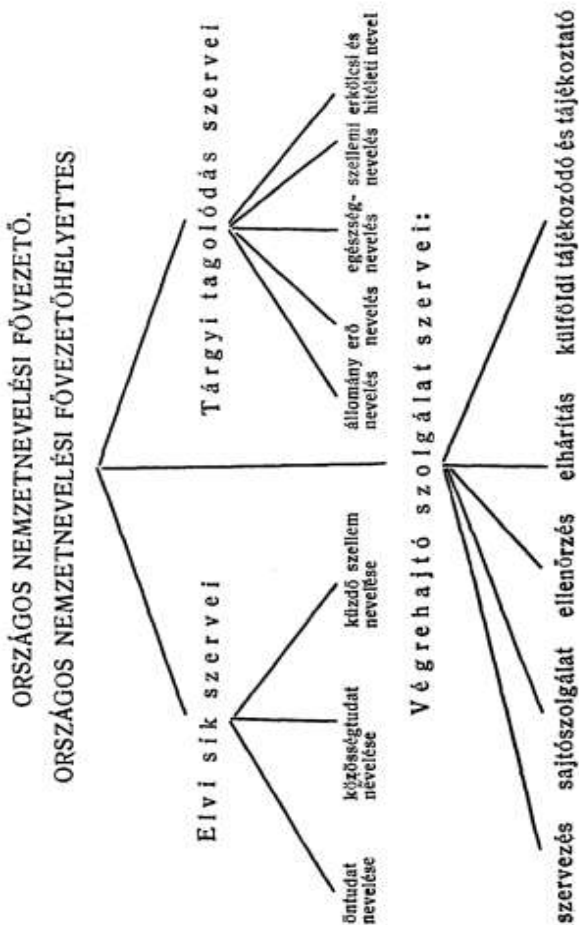
a) A nemzetnevelés központi szolgálatá.

A központ, tekintettel arra, hogy a nemzetnevelés valamennyi minisztérium szolgálati ágába belenyúlik, a miniszterelnökségen szervezendő meg:

A NEMZETNEVELÉS ORSZÁGOS KÖZPONTI VEZETŐSÉGE

címén.

b) A központi vezetőség szolgálati tagolódása.

Ennek a központnak egyúttal összekötő szolgálatot kell létesítenie minden egyes minisztériummal. Tekintettel arra, hogy a végrehajtás kifejezetten kerületi és nem központi szolgálat, a végrehajtás központonkívülesítendő és az ország minden egyes közigazgatási területén külön végrehajtó szerv létesítendő. Ezzel a kerületi munkával szemben a nemzetnevelés szolgálatára a fővezető elnöklete alatt országos központi tanács létesítendő, melyben a központi szervezet tagjain kívül az egyes minisztériumok és a kerületi központok képviselői vesznek részt.

Az országos tanács határozatainak vagy a fővezető javaslatainak végrehajtója a miniszterelnök.

A kerületek végrehajtó szervezete a központ mintájára szervezendő. A legkisebb községben is megszervezendő a nemzetnevelési szolgálat a magyar lelkész, tanító vagy jegyző elnöklete alatt, a leventeszolgálat és a csendőrség támogatásával.

A nemzetnevelés tárgyi, elvi, szolgálati és szervezési feladatai e füzetben vannak” lefektetve.

c.) Az országos nemzetnevelési fővezetőség feladatai.

1. A magyar nemzetnevelés öt ágában a szellemi irányelvek megszabása, a nemzetnevelés szellemi tartalommal telítése és annak a nemzeti lélekkel és a nemzeti élet fejlődésével összhangba hozása. A nemzetnevelés jelentőségének ébrentartása és

annak elismertetése mind a kormánnyal és törvényhozással, mind pedig a nemzettel. A nemzetnevelés térhódításának biztosítása az iskolai nevelésben: a jellemképzés győzelemrejuttatása és közben az oktatásnak — öncélúsága helyett — az egyéniségképzés szolgálatába állítása.

2. A külföldi nemzetnevelési törekvések szemeltartása és a magyar nemzetnevelésnek olyan irányítása, hogy a nemzetet az állami lét nemzetközi követelményei készületlenül ne találják.

3. A nemzetnevelésnek, mint szolgálatnak egységes belső irányítása és átfogó megszervezése. Területeinek, ágainak felkutatása, folytonos kibővítése.

4. Nemzetnevelők kiképzése.

a) Evégett messzimenő befolyás a főhivatásuk szerint kifejezetten nemzetnevelő közegek: tanítóság, tanárság, papnevelő intézetek, katonaság, leventeintézmény, csendőrség, rendőrség, közegészségügyi szolgálat stb. nevelésére.

b) Nemzetnevelés megszervezése a szakhivatások vezető tisztviselői, elnökei, igazgatói, stb. számára tanfolyamokon.

c) Nemzetnevelői tanfolyamok szervezése a társadalmi egyesületek vezetősége részére.

5. A nemzetnevelés sajtószolgálatának megszervezése és ébrentartása:

a) a napi sajtó útján;

b) tankönyvekkel;

- c) röpiratok, füzetek, könyvek útján;
- d) a rádió útján;
- e) egyházi szószéki szolgálatban.

6. A nemzetnevelés mozgalmi életének szolgálata:

- a) nemzeti irodalom;
- b) nemzeti színpad;
- c) nemzeti színdarabok;
- d) nemzeti művészet, zene, népélet, népszokások;

e) nemzeti ünnepek, nagy nemzetnevelőinkre való emlékezések révén.

7. Elhárítószolgálat a nemzettest, a nemzet-erő és nemzetegészség ellenségeivel szemben, valamint a nemzetietlen, katonaságellenes, erkölcstelen, vallástalan, egyházellenes megmozdulások és individualista törekvések ellen.

8. Az építő nemzetnevelő munka ellenőrzése.

9. A nemzetnevelésnek a nemzetépítés szolgálatába való állítása. *Nemzetvezetők* iskoláinak szervezése. Tehetségesek középiskoláinak *nemzetvezetők* nevelésére való megszervezése. Az egyetemeken nemzetvezetők kollégiumainak felállítása, a főiskolásképzésű nemzetvezetők internátusos nevelése.

10. A nemzetneveléstannak mint tudománynak megteremtése. Nemzetnevelési kutató intézetek felállítása. Az egyetemeken a nemzetneveléstannak mint tárgynak bevezetése.

A felsorolt egyetemes és mindenkorra kötelező tennivalókkal szemben mai elsőfokú feladat:

1. Nemzetnevelők kiválogatása, erre a nemzetszolgálatra önkéntesen jelentkezők közül.

2. Nemzetnevelők rendszeres nevelésének azonnali megszervezése.

3. Előzetes tanfolyamok a 4. §. alatti intézmények számára.

d) A nemzetnevelés külső megszervezése.

A nemzetre tömegekben kell hatni. Közösségre az emberek közösségekben nevelendők, miként Jézus is a keresztény világ erkölcsi nevelését a vele együttjáró tanítványain és a gyülekezeti sokaságon kezdte el. A közösségi törekvéseket a közösségi léleknek, a közös elhatározásoknak kell megáldania. Ezért kerülendő az egyénnek egyedül való nevelése. A legkisebb nemzetnevelési közösség a család legyen. A családon túl azonban a nevelési közösségeknek mentül nagyobbaknak kell lenniök. A nemzetnevelés helyi megvalósításánál mindenütt és minden téren az alkalmoszerűségek és rendezetlen imitt-amottságok helyett a megszervezett, időben rendszeresen beosztott, az életkorokra egyenletesen szétteretett s a tetszésrebizás helyett a kötelező nemzetnevelés megvalósítására kell törekedni.

A központnak minden körzetben, minden nagyobb városban irányító képvisellel kell birnia. Ahol lehet és amennyire lehetséges, a központ szol-

gálati szervezete a körzetben is lemásolandó. Egyébként pedig a nemzetnevelés megvalósítása oly óriási szervezési munka, hogy ebben össze kell fogni minden meglévő szervezettel s éppen ezt az összefogást kell nagy körültekintéssel megszervezni. Természetesen együtt kell működni elsősorban a mindennemű tanító-oktató intézményekkel, föl a főiskoláig és az egyetemig és különösen össze kell fogni az egyházakkal. Azután a leventeintézményekkel, katonasággal, lövészegyesületekkel, a Zrínyi-csoport vitézi szervezetével és az iskolán kívüli népművelés szerveivel. Valamennyi társadalmi szervezet, hivatásszervezet, termelő és közgazdasági közület szintén bevonandó a nemzetnevelés megvalósításába. Minderre semminemű részletes terv nem adható, mert a helyzet körzetről-körzetre, városról-városra változó.

A nemzeti életben így vagy úgy mindenki részt vesz, a történelem, ha tetszik, ha nem tetszik, gördül fölöttünk: a nemzetnevelésen múlik, hogy a nemzet tagjainak részvétele a magyar életben milyen lesz és hogy a nemzet történelme ne lehengerelje, hanem felemelje a magyart!

TARTALOM.

	Oldal.
I. Mi a nemzetnevelés?	3
II. A nemzetnevelés céljai	11
III. A nemzetnevelés ágazatai	14
a) A nemzet testének nevelése	15
b) A nemzetetérő nevelése	18
c) A nemzetegészség nevelése	20
d) A nemzetszellem nevelése	23
e) A nemzeterkölcs, nemzethit nevelése	38
f) Közösségtudat	46
Biológiai közösségtudat	47
Történelmi közösségtudat.....	49
Teremtő közösségtudat	50
A közösség és az egymásrautaltság	54
g) A közösség és a szervezés	56
IV. Kiknek szól a nemzetnevelés?.....	59
V. A nemzet nevelői	66
VI. A magyar nemzetnevelés szolgálata.....	77
a) A nemzetnevelés központi szolgálata	80
b) A központi vezetőség szolgálati tagolódása	81
c) Az országos nemzetnevelési fővezetőség feladatai	82
d) A nemzetnevelés külső megszervezése	85